Զ. ՏԱՐԻ 1646 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 2 ՀՐՈՏԻՑ 4381 — Հ. Տ. 8 ՅՈՒԼԻՍ 1889 — Ն. Տ. 20 ՅՈՒԼԻՍ 1889 — ՀԻՃՐ. 22 ԶԻԼԳԱՏԻ 1306 ՇԱԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ԱՐԵՒ ԻՆՁ ԴՐՈՒԹԻՒՆ ՊԵՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՎԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Գալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده آره‌ولك
غزتەسی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԻՆԱԳԻՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ	համար	Տարեկան	գահեկան	արժէք 160
»	»	Վեցամեայ	»	» 80
»	»	Եռամսեայ	»	» 40
Գաւառաց	»	Տարեկան	»	» 200
»	»	Վեցամսեայ	»	» 100
Օտար երկիրներէ տարեկան				Փրանք 36
»	»	վեցամսեայ	»	 28

Դուրս ղրկուած լրագրաց համար ծախքը Տնօրէնութեան կրայ և խմբագրութեան ղրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չառնուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 8 ՅՈՒԼԻՍ, 1889

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՍՐԲՈՒՀԻ ՄԱՅՐԱՊԵՏ ԳԱԼՓԱՅԵԱՆ

Մեծ կին մը կորոյս Ազգն։ Երբ յաճախ կը լսենք «մեծ մարդերու» կորուստ, մեր ականջին անսովոր կը հնչէ այս բառ, «մեծ կին»։ Բայց այո՛, կանայք ևս կրնան մեծ լլնել, խմացական զօրութեան կամ բարոյական քաջութեան մեծամեծ գործերով հարբաւ չահիլ, և այնչափ աւելի փառաւորուիլ որչափ՝ իրենց սեռին պատճառաւ իսկ՝ մեծագործութեանց ճամբան աւելի ևս անհարթ է իրենց առջև։ Ընդունելով իսկ թէ մարքի կրլով պահանջող ձեռնարկներու մէջ կինն առն չափ փայլելու ընդունակ չլինի, ո՞չ ապաքէն այն ամէն գործոց մէջ որք մարդուս սրտին կը դպչին՝ կանայք շատ անգամ կարող են դեբազանցել զրաւոր ցեղն։ Եւ առ մեզ, վերջին ժամանակներս, ո՞վ աւելի հաստատեց զայս ճշմարտութիւն քան ողբացեալն Սրբուհի Մայրապետ։ Ինք միայնակ, խեղճ, դրեթէ անուս և անօգնական, յոյնչէ ստեղծեց, կազմեց, հաստատեց, զարգացուց և ահա Ազգին թողուց տեսակին մէջ մէկ հատիկ հաստատութիւն մը, որ պիտանութիւնն և օգտակարութիւնը բազմիցս հռչակուած են, նոյն իսկ այս սիւնակաց մէջ։ Ազգն իւր ամենէն աւելի կարօտ որբերն հոգալու համար յարկ մը դրեթէ ամէն ժամանակ ունեցած է։ Ս. Փրկչի Հիւանդանոցին մէջ կայ Որբանոցի ընդարձակ յարկ մը, ուր մինչև 200 մանչեր կ'ընդունուին, և շատ հին ժամանակներէ ի վեր մարդասիրական զգացումն այս կարգի հաստատութիւններ գոյացուցած և պահպանած է մեր մէջ։ Բայց որբուհեաց յատուկ հաստատութիւն մը աւելի փափուկ հանգամանք ունի, զոր կնոջ փափուկ սիրան եւեթի կրնայ զգալ, և որ կնոջ փափուկ ձեռքերուն մէջ միայն կրնայ վայելուչ և օգտակար բան մը գտանել։ Ընդհանրապէս ազգան սեռին պաշտպանութեան և մատակարարութեան ներքեւ գտնուող մասրասիրական հաստատութիւններու մէջ որբուհեաց ընդունելութիւնն յաջող արդիւնք չէ տուած, և մեր մէջ ալ Ս. Փրկչեան հաստատութիւնն որբուհեաց ընդունելութեան և դաստիարակութեան համար կանոնաւոր յարկ մը չէ կրցած ունենալ։ Բայց՝ ծնողաց եւ ազգականաց ինամքէ զրկի՝ աշխարհի ամէն վտանգաց եւ փորձութեանց դէմ անպաշտպան թողուած որբուհիք մեթէ նուազ արժանի են դթութեան և օգնութեան։ Քան և չորս տարիներ առաջ կը պատահի որ այսպէս դրեթէ փողոցը մնացած որբուհի մանկիկ մը Սրբուհի Մայրապետ-ին գուռը կը շարժէ։ Կ'ընդունի և կը հիւրընկալէ զայն, և որովհետև բարեկեցիկ պայմաններու մէջ չէր գտնուեր, բարերարաց աջակցութեան կը դիմէ իւր ինքնատուր—կամ երկնատուր—ատանդն ըստ արժանւոյն հոգալ կարենալու համար։ Ինքզինք բարեգործական ձեռնարկութեան մը նուիրելու համար բնաբիր կոչում մ'ունէր այս կին, որ կենդանի հատատքի մարմնացումն էր կարծես, և ուխտելով ամուսնական կենաց մէջ չմտնել, բոլորանուէր կ'ընդդրկէ այս նոր պաշտօն,—որբուհեաց խնամակալութիւն։ Քաջալերեալ Շահնազարեան լուսահոգի Կարապետ վարդապետէն, հոգելոյս Ներսէս Պատրիարքէն, որ յայնժամ Խասգիւղի քարոզիչ էր, ծերունազարդ Արծրունի քահանայէն և ուրիշ բարեսէր անձերէ, Սրբուհի Մայրապետ հանդգնակութեան կը ձեռնարկէ, անոր հասոյթով որբանոց մը կազմելու համար։ Իւր կրօնական և բարեգործական զգացմանց հաւասար ճարտարութիւն և գործնական յաջողութիւն ցոյց կուտայ սոյն ձեռնարկութեան մէջ։ Տարակոյս չկայ թէ շատ այրեր պիտի թերանային հոն ուր կը յաջողի Սրբուհի Մայրապետ։ Շատ դժուարութիւններէ և մաքառումներէ ետք, որոց մանրամասն պատմութիւնը մեր ընթերցողաց ներկայացնելու թերևս առիթ ունենանք, Սրբուհի Մայրապետ Խասգիւղի մէջ օգտաւան տեղ մը կը գտնէ իւր նորահաստատ Որբանոցին համար բաւական ընդարձակ և յարմար շէնք մը, պարտէզով և առատ ջրով, իբր 1,000 ոսկւոյ ծախիւք, և կանոնաւորապէս կազմակերպեալ հաստատութեան մը նիւթական ու բարոյական պայմանաց մէջ կը դնէ իւր «Գալփայեան Որբանոց»։ Մինչև 20-30 կամ աւելի որբուհիներ կ'ունենայ, ընդհանրապէս ձրի, զորս կը կրթէ, ձեռագործներու կը վարժեցնէ, և մինչև իսկ կը յաջողի իւր ձեռաց տակ մեծցած և կրթուած որբուհիներէն քսանէ աւելի աղջիկներ ամուսնացնել, — բարերարութիւն մը որով չեն կրնար պարծիլ շատ մը մեծատուներ։ Իւր հաստատութեան մէջ, որբուհիք, ուսուցիչք, կամ վարժուհիք, միչտ 30—40 և աւելի անձինք կային, և կը հասկցուի թէ այսչափ բազմութեան մը ծախքերն հոգալ դիւրին գործ չէր։ Բայց Սրբուհի Մայրապետ «ինքզինք կը բազմապատկէ»։ Երբ մարդ սիրէ իւր գործն, աշխատութիւնը շատ անգամ մինչև անձնուիրութեան կը հասնի։ Եւ զարմանալի եռանդեամբ Սրբուհի Մայրապետ վարած էր իւր գործին։ Ցերեկ և գիշեր դադար չունէր։ Միչտ բան մը կ'ընէր, բան մը կը խորհէր իւր որբուհեաց պէտքերն հոգալու համար։ Ամենէն աւելի որդեսէր ծնողքն անդամ աւելի չեն աշխատած իրենց զաւակաց համար որչափ Սրբուհի Մայրապետ իւր հոգեւոր զաւակներուն համար։ Ան՝նց համար կը մտրաբ, վռնտուէր ալ չէր վհատեր, և գիտենք թէ «նա որ վհատիլ չի գիտեր՝ կը վհատեցնէ»։ ԵՒ հետեւապէս Սրբուհի Մայրապետին օգնել կը հարկադրէին այնպիսիք անդամ որք ի սկզբան չէին հաւատացած որ կարենար ինք միայնակ ի գլուխ հանել արդիւնաւէտ գործ մը։

Մեայն ազգային շրջանակներու մէջ չէ որ կը գործէր Սրբուհի Մայրապետ յօգուտ իւր Որբանոցին։ Զարմանալի հաստատամտութեամբ մը միջոց դտած էր կառավարական ակմբոց մէջ ևս համակրելի ընծայելու իւր մարդասիրական գործ։ Վեհ. Սուլթանն հաճեցաւ օրական հացի և մսի կանոնաւոր պարէն յատկացնել Գալփայեան Որբանոցին, և երբ վերջին պատերազմէն ետքը՝ խնայողական անօրինութեամբ մը կայս։ Կառավարութիւնը դադրեցուց ամէն ոչ-մահմետական բարեգործական հաստատութեանց տրուած նպաստներն, ամենէն առաջ Գալփայեան Որբանոցին նպաստը վերահաստատեցաւ։ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ գնահատել այս անձնուէր կնոջ առաքինի ձեռնարկն, և անոր թախանձագին խնդիրքն ընդունելով, հրամայեց շարունակել Գալփայեան Որբանոցին տրուած հացի և մսի պարէնը, թոյլտուութիւն որ ապա տարածեցաւ Ազգ։ Հիւանդանոցին և ուրիշ ոչ-մահմետական հաստատութեանց վրայ ևս։ Վեհ. Սուլթան, Որբանոցին աշակերտուհեաց գեղեցիկ ձեռագործներն ևս գնահատելով, մանաւանդ յատկապէս Ն. Վեհափառութեան համար բանուած մեծաքսակայ գորգ մը, բարեհաճեցաւ դրամական կարեւոր նպաստով մը քաջալերել անխոնջ Մայրապետն։

Իւր համբաւ վերջին տարիներս Վոսքորէն դուրս ալ ելած էր, և մանաւանդ մեր ռուսահայ եղբարց մէջ հանրածանօթ անուններ դարձած էին Սրբուհի Մայրապետ և իւր Խասգիւղի Որբանոց։ Մոսքուայի Փարս պատկերազարդ հանդէսն իւր պատկերն և կենսագրութիւնը կը հրատարակէր, և Տիղիսի լրագիրք յաճախ տեղեկութիւններ և նպաստի հրաւէրներ կը պարունակէին, զորս անպատասխանի չէր թողուր Ռուսիոյ Հայոց առատաբաշխութիւնը։

Գալփայեան Որբանոցը տարեկան եօթն կամ ութ հարիւր ոսկւոյ ծախք ունէր, զոր Սրբուհի Մայրապետ կը հոգար հանգանակութեամբք, իւր որբուհեաց ձեռագործներուն վաճառմամբ, կառավարական Ճայսն նպաստով և այն կարուածոց հասոյթով զորս քիչ քիչ ինայողութեամբք գնած կամ շինած էր։ Իւր ճարտար մատակարարութեան իբրեւ ամենէն չշչափելի ապացոյցը կրնանք համարել որ այսօր Ազգին կը թողու իբր երեք հազար ոսկւոյ արժէք ունեցող շարժուն և անշարժ ստացուածք։ Եւ իրօք, այս զարմանալի կին ներկայն միայն չէր խորհեր։ Աւելի յաճախ կը մտածէր ապագային վրայ։ Իրեն հետ խօսողներ միչտ կ'ըզդային թէ ապագային հոգը կը մաշեցնէր այս գործունեայ կին։ Կ'ուզէր ճայսն հաստատութիւն մ'ընել որ Որբանոցն։ Այս նպատակաւ օրինական ո՛և է ձեւակերպութիւն թերի չթողուց։ Որբանոցն և անոր պահպանման յատկացեալ ամէն կալուածք այս տեսակ ստացուածոց յատուկ պայմաններով ապահովեալ են իբրեւ ազգային ստացուածք, այնպէս որ Սրբուհի Մայրապետ իւր անուան վրայ բան մը չունէր որ իւր մահուամբ վանդի օրինապէս։ Որբանոցին բարոյական գոյութիւնն ևս անվթար պահելու համար, 1876 ին Սրբուհի Մայրապետ կտակ մը շինած էր ձեռնհաս ազգայնոց խորհրդակցութեամբ, զոր հոգելոյս Տ. Ներսէս Պատրիարք վաւերացնել տալով Ազգային Ժողովոյ, օրէնքի մը այժը առաւ անոր։ Այդ կտակին համեմատ, Որբանոցն իւր մէջէն պատասխուած մայրապետներու արդարութեամբ պիտի կառավարուի ընդ հսկողութեամբ Պատրիարքարանի, պարբերաբար հաշիւներ պիտի հրատարակուին, և Որբանոցն և յարակից կալուածք իրենց էական նպատակէն տարբեր նպատակի չպիտի կրնան գործածուիլ երբեք։ Սրբուհի Մայրապետին նպատակն էր ո՛չ միայն որբուհիներ ընդունել, դաստիարակել և ընկերականութեան մէջ վայելուչ կերպիւ հաստատել, այլ և մայրապետներ հայցնել, կուսու՝ իւն ուսուցած և իրենք զիրենք բարեգործութեան նուիրած անձնուէր աղջիկներ, որք չարունակեն կանգուն պահել Որբանոցն, և Ազգին մէջ վառ պահեն իգական բարեգործութեան ոգին։ Այս ևս յոյժ բեղմնաւոր խորհուրդ մ'է, որ կը յուսանք թէ հանդուցեալ Մայրապետին բաղձանց հաստատ կ'արդիւնաւորի։ զի ամուսնական կենաց վայելչութիւնն հրաժարած և իրենք զիրենք Եկեղեցւոյ և Աստուծոյ միայն նուիրած կանայք Քրիստոնէութեան ամէն դարուց մէջ պաշտելի անուններ թողած են դեղեցիկ անձնուիրութեանց, և այս լուսաւորեալ դարուս մէջ իսկ այնպիսի մեծագործութիւններ կ'ընեն որք չեն կրնար ակնկալու իլ ամուսնացեալ կիներէ։

Սրբուհի Մայրապետ շատ ծեր չէր։ հազիւ 66 տարեկան։ բայց, ինչպէս ըսինք, իւր Որբանոցին հոգեւորը կը մաչեցնէին զինք, մինչ իրեն պէս ժուժկալ և քաջառողջ կին մը կրնար իսը ծերութեան հասնիլ։ Եթէ իւր բոլոր կեանք անընդհատ յոգնութեանց և մտահոգութեանց շարք մ'եղաւ, իւր ինամեալ հիւանդութեան անկողնոյն մէջ քիչ շատ ուրախանք գտաւ։ Տեսաւ որ իւր կատարած մեծագործութեան համաւբ տարածուած է ամենուրեք ուր Հայ կայ, այսինքն աշխարհի ամէն կողմն, և ամենուստ ընդունած մեծ թէ փոքր նպաստք՝ իւր Որբանոցին նիւթական կարօտութիւնները թեթևցնելէ զատ՝ զինք ևս կրցան սփոփել և ապահովցնել թէ Ազգն երբէք վրայ չպիտի թողու իւր քաջաբդ դարու անձան ձիր աշխատութեանց պտուղն։ Այս մեծ կինն սփոփելու գործին մէջ, հայ իգական սեռին մէկ ուրիշ փառքը՝ Վսեմաշուք Տիկին Սրբուհի Տիւսաբի փաշա՝ պատուաբեր բաժին մ'ունեցաւ վերջերս, իգական գնահատութեան գեղեցիկ վկայութիւն մը բերելով այն քրիստոնէական գործին առ որ զոհած էր ինքզինք Սրբուհի Մայրապետ։

Այս մեծ կնոջ յուզարկաւորութիւնն, որ վաղը տեղի պիտի ունենայ ի Խասգիւղ Ս. Սամփանոս եկեղեցւոյն մէջ, ազգային երախտագիտութեան մեծ ցոյցի մը հանմատութիւնները պիտի առնու։ Սրբազան Պատրիարք Հայրը, շրջապատեալ ի Մայրաքաղաքս դտնուող բոլոր բարձրաստիճան եկեղեցականներով, պիտի նախագահէ տխուր հանդիսին։ Մաղթենք որ Սրբուհի Մայրապետին օրինակն Ազգիս մէջ հետեւողներ գտնէ։ Այն իգական առաքինութիւնք զորս ենդիչ իւր գարուն մէջ կը գտնէր՝ բաղձալի էր որ մերթ ընդ մերթ արտադրէին ի մեզ իգական մեծ անձնուրութիւններ, որոց անձնուրիրութեան ու հոգածութեան այնքան մեծ պէտք ունի մեր ընկերութիւն։ Սրբուհի Մայրապետ բաւական բարեբախտ եղաւ իւր մէկ աշակերտուհին՝ Երանուհի Բիրն՝ իրեն յաջորդ թողու։ Մաղթենք որ ճշմարիտ յաջորդներ երբեք չպակսին իրեն, և Գալփայեան Որբանոցը միչտ կանգուն մնայ յօգուտ Ազգիս և ի մխիթարութիւն և ի փրկութիւն անտերունչ և անպաշտպան որբուհեաց։

* * *

ԲԱՆԻ ՄԸ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՔ

Սրբուհի Մայրապետ, 1822ին ծնեալ, բնիկ Գարթալցի էր, դուստր Գալփայեան Նշան աղայի, գիւղին Զէրպէնի՝ տեղական հին ընտանիքէ մը։ Տան տարեկան եղած ատեն Սրբուհի ժանտախտ կը բռնուի, և այս անագորոյն հիւանդութեան միջոցին երազ մը կը տեսնէ յորում իրեն կ'ազդարարուի մայրապետ լլնել։ Կ'ուխտէ բան այնմ, և կ'ազէնայ։ Շատ գեղեցիկ աղջիկ մ'էր, և 18 տարեկանին մէջ վերջնապէս կ'որոշէ կոյս մնալ։

—Ցոյժ գործունեայ աղջիկ մ'էր Սրբուհի։ Այն ժամանակ մեծապէս յարգ ունէին ոսկեթել բանուածք. որոցմէ ինքն ևս կը բանէր, և կը բանեցնէր տեսակ մը արհեստանոցի մէջ զոր ինք կազմած էր։ Այս կերպիւ 180 ոսկւոյ չափ գումար մը խնայած էր, որ կը լինի Սրբանոցին առաջին և միակ դրամագլուխն։

—Երբ, առաջին տարւոց դժուարութեանց մէջ, այս դրամագլուխն սպառելու վրայ էր, Սրբուհի Մայրապետ ի Գարակէօմրիկ խորին մտահոգութեան մէջ երազ մը կը տեսնէ, յորում Տիրամօր պաշտպանութեան կ'ապաւինի։ Տիրամայրը զինք կը յորդորէ յարատեւել և կը խոստանայ սփոփութիւն։ Սրբուհի Մայրապետ իւր Որբանոցը կը նուիրէ Աստուածածնայ անուան (ինչպէս պաշտօնական և պետական արձանագրութիւնք ևս Ս. Աստուածածնայ անուան վրայ են,) և իւր յարատեւութիւն յաջողութեամբ կը պըսակուի։—Իւր ձեռնարկութիւնն յաջող կանգնակներով օրհնած են Տ. Դէորգ Կաթողիկոս, Տ. Պօղոս Պատրիարք, Պատրիարք Խրիմեան Հայրիկ և Տ. Ներսէս Պատրիարք։

—Գալփայեան Որբանոցի սաստուածքն սատնք են։

Որբանոցի շէնքն, որ 1871 ին դընուած և նորոգուած է, 1,350 օսմ. ոսկւոյ, —ընդարձակ տուն բազմաթիւ սենեակներով, մնտուռով, բակնիքով, պարտէզով, անուշ ջրոյ աղբիւրով և որբուհեաց համար արհեստարանի մասնաւոր շէնքով։ Աւելի քան 200 ոսկւոյ շարժուն գոյք կայ այս Որբանոցի շէնքին մէջ։

Որբանոցն ունի խանութ մը ի Զիլիֆթար, որոյ գնման և նորոգութեանց համար 320 ոսկի վճարած է հոգելոյս Մայրապետն։ ի Դալաթիա քարուկիր խանութ մը, 3—400 ոսկւոյ։ Գատը գիւղ տուն մը, 180 ոսկւոյ գնուած։ ի Խասգիւղ Սանտալեր փողոց տուն մը, 100 ոսկւոյ։ ի Գարթալ տուն մը, 150 ոսկւոյ։ ի Սարբեար 2,000 կանգուն գետին մը, իբր 20 ոսկի։ Որբանոցն ունի նաեւ քանի մը կտոր արժէքեալ դիրք։

—Որբանոցին յատկացեալ պետական պարէնն է օրը 19½ քիլօ հաց և ամիսն 288 քիլօ միս, որոց ամսական արժէքն է 20 ոսկի։ —Վեհ. Սուլթանը բացէն 300 ոսկւոյ գումար մը նուիրած է։

—Որբանոցն 1866 յունուար 1ին բացուած է ի Խասգիւղ Սանտալեր փողոցը տան մը մէջ։ Որբուհիք ալժմեան շէնքը փոխադրուած են 1871 մարտ 1ին։ Առաջին տարւոց մէջ Որբանոցին տարեկան ծախքն էր 300-350 ոսկի։ Բայց այս տարեկան ծախք քիչ ետքն յանդած է 700-750 ոսկւոյ, և այնպէս կը մնար ցարդ։

—Իւր Որբանոցին հաստատումէն ի վեր Սրբուհի Մայրապետ ընդունած է 160 որբուհիներ, որոցմէ այժմ 26ը ներկայ են Որբանոցին մէջ։ 23ն ամուսնացուցած է։ Կը վախճանած են, և մնացեալները կրթութեամբ և ձեռարուեստով օժտեալ՝ վերադարձուցած է իրենց ընտանեկան պարագայից, կամ որդեգիր տուած է։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒՄԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐՆ

ԴԷՊԵՐԸՆ Ի ՅԱՌԱՆՍ

Պասթիլլի առման հարիւրամեկին առթիւ, յուլիս 14ի Ազգային Ցօնն այս տարի մանաւոր շքով մը կատարեցաւ ի Փարիզ և ի գաւառս։ Ֆրանսական մայրաքաղաքը դրօշակներով զարդարուած էր, և գիշերը գեղեցիկ հրախաղութիւնք և լուսավառութիւնք եղան։ Այս ասենին մեծ յատկանիշն է Լոնշանի զօրահանդէսն, որ այս տարի հանդիսականներու սովորականէն աւելի բազմութիւն մը ձգած էր առ ինքն։ Թէեւ յորդառատ անձրեւ տեղաց եւ օդն ամպոտ մնաց, այլ հանդիսականաց եռանդն օդին յաղթեց։ Այլասլառէնցի ընկերակցութիւնք թափորով գացին պսակ դրին Սիթրաղուրվի արձանին վրայ, յետոյ ժանն տ'Արքի արտուրութիւն մը կը տիրէր անդ։ Գ. տը Բէվէրն, իր սովորական հանդարտութեան ներքեւ, աչքի զարնելու չափ մտատանջ էր։ Տիկին տը Ռիսա, մերթ յուզեալ, մերթ սրտաբեկ, միչտ դժգոյն եւ հիւանդոտ, գոգցես կ'ընկճէր կեզծեաց բեռան մը ներքև որ չատ վեր էր իր ոյժերէն եւ թերեւս ուղղամտութենէն։ Ամուսնոյն առջեւ ինքզինքը կը բռնէր վանգաւոր անձարակութեամբ. խղճմտորէն խոյս կուտար Գ. տը Բէվէրնի հետ մտերմութեան ո եւ է երեւոյթէ։ այլ իր աչքերն անդադար զնա կը փնտռէին եւ կը մատնէին զինքը։ Իսկ տիկին տը Լոռիս, օր քան զօր աւելի տխուր, գաղտագողի ուշադրութեամբ կը հսկէր Լիոնէլի վրայ, որպէս թէ կը սարսափէր նորա սրամտութենէն։ Իր ազգականուհւոյն հետ յամախսի առանձին տեսակցութիւններ կ'ունենար, որոցմէ երկուքն ալ դուրս կ'ելնէին, աչուընին արցունքէ կարմրած։ Ուրեմն նորա խորհրդակիցն էր թէ մեղսակիցը։ Եղբօրն համար ունեցած կայր սէրը մինչեւ նորա տարփանքը պաշտպանելու չափ յառաջ կը տանէր։ Ընդհակառակն կը ջանար ի բանականութիւն և ի պարտականութիւն վերադարձնել զտիկին տը Ռիսա։

Ինչ որ ալ ըլլար, ամէն մարդու, ի բաց առեալ անշուշտ պատուական տիկին Ֆիզ Ժէրալի համար, ակներեւ էր թէ Գ. տը Ռիսա սխալած էր Անգվայէն հեռանալով, եւ թէ անկից վերադարձած էր իր իսկ տանն եւ ընտանեկան կենաց մէջ կատարելու համար ինքնեկի մը եւ ուրախութեանց խափանարարի մը դերը։

Լիոնէլ մեայլ անհամբերութեամբ կ'ըսպասէր այն վայրկենին ուր ուժգնութեամբ պիտի վերջ տար այս անտանելի կացութեան, երբ բաղդն ընծայեց իրեն այդ առիթը։—Իր վերադարձէն ի վեր քնատութենէ տանջուելով, որուն պատճառները դիւրին է հասկնալ, սովորութիւն ունէր երկար ատեն տքնելու իր սենեկին մէջ, եւ յաճախ իսկ լոյսերը մարելէն չառաջ։—Դղեակ հասնելուն հինգերորդ գիշերը, առաւօտեան ժամ մէկին իմացաւ դրան մը աղմուկն որ զգուշութեամբ կը բացուէր դարաստանին կողմը։ Ցանկորդ վայրկենին, տեսաւ սպիտակ եւ վայելուչ զանգուած մը որ իր պատուհանին տակէն անցնելով ուրուականի քայլերով սահեցաւ ածուի մը վրայ եւ ծառուոյ մը մթութեանց մէջ անյայտ եղաւ։—Տեսակ մը դառն գոհունակութիւն կծկեց յանկարծ Գ. տը Ռիսի շրթունքն։ Հապճեպով առաւ ագաժուէ տուփ մը որ երկու ատրճանակ կը պարունակէր։ ապա, վայրկեան մը խորհրդածելէ յետոյ, ուժգնութեամբ դանարէլն վրայ նետեց գինքերը. սենեկէն դուրս ելաւ և դարաստանն իջաւ։

Տիկին տը Ռիսի հետեւած ճամբան իրեն համար գրեթէ ապահով նշան մըն էր։ Այն խոտորնակ ծառուղին, ուր մանկամարդ կինը մնած էր, կ'երթար կը յանգէր դարաստանին ծայրերէն միոյն որ կից էր Գ. տը Բէվէրնի ծառասանին։ Խոռչաւոր ճամբայ մը, ուսկից չատ քիչ մարդ կ'անցնէր, նոյն իսկ ցերեկն, այդ տեղ կը գծէր երկու կալուածներուն սահմանը. տիկին տը Ռիսա հոն կ'երթար անշուշտ,—եթէ իր գիշերային ուղեւորութիւնը Լիոնէլի գուշակած նպատակն ունէր։ Փոխանակ անոր հետքին վրայ քալելու, որսի ճամբայ մը բռնեց, որ թաւուտին մէջտեղէն կ'անցնէր և հեռաւորութիւնը կը կարճեցնէր։ Իր բնազդմանց և որսորդի փորձառութեան կը վստահէր, մութին մէջ անոր զանազան դարձուածքները գտնելու համար. այլ կարծածէն աւելի դժուարութեանց հանդիպեցաւ. իր մտաւորական յուզումն եւ անապարանքը մէկ քանի անգամ մոլորեցուցին զինքը։

Մինչդեռ մացառներուն մէջ ոտանելի կերպով ճամբայ մը կը բանար իրեն, տարօրինակ յիշատակ մը պաշարեց իր միտքն յանկարծ։ յիշեց այն սիրահարական պատյառը զոր օրիորդ Ֆիզ-Ժէրալի հետ ըրած էին օր մը, այդ նոյն անտառներուն և նոյն արահետներուն մէջ, իրենց ամուսնութեան նախորդ օրը։ այդ օրն իր սիրտը հմայող զգացմանց և այս վայրկենիս զինքը տանջող կրքերուն հակապատկերն աղեկիզիչ ցաւ մը պատճառեց իրեն։

Ցանկարծ կանգ առաւ։ ձայնի եւ հեծութեանց աղմուկ մը իր ականջին հասած էր ծառերուն եւ գիշերուան լռութեան մէջտեղ։ Ծռեցաւ, մէկդի առաւ տերեւներն, եւ իր որսին ուշադիր հընդկին պէս, անզգալի քայլերով յառաջացաւ։—Խոռչաւոր ճամբուն եզրն էր, որուն բաղդատական պայծառութեան շնորհիւ կրցաւ նշմարել երկու ստուերներ որք քովէ քով կը քայլէին յամրութեամբ։ Ճանչցաւ զտիկին տը Ռիսա եւ Գ. տը Բէվէրն։ Շունչը բռնեց։ կ'ուզէր իր սրտին բաբախումներն իսկ դադրեցնել աւելի լաւ լսելու համար, այլ իրենց խօսակցութիւնն անշուշտ վախճանին կը մատնեար։ խղդուկ ձայնով քանի մը բառեր եւ եթ կը փոխանակէին այլ եւս։ Տիկին տը Ռիսա ամէն վայրկեան դէմքին կը տանէր իր թաշկինակը։ Ցանկարծ Գ. տը Բէվէրն կանգ առաւ, լռութեամբ նայեցաւ նմա, եւ, առ ինքն քաշելով զնա, կամոգին եռանդեամբ սեղմեց սրտին վրայ։

Արեան ամպ մը անցաւ Լիոնէլի աչաց վրայէն, եւ քանի մը վայրկեան անշարժ թողուց զնա որպէս կուրացեալ։ Երբ կըրցաւ թոթուել այդ գլխու պտոյտն եւ տեսնել, Գ. տը Բէվէրն եւ տիկին տը Ռիսա անհետացած էին։

* * *

Ծ

Ցաղորդ օրը, առաւօտուն կանուխ, Գ. տը Ռիսի սենեկի սպասաւորը Գ. տը Բէվէրնի ձեռքը կը յանձնէր սա երկտողը.

«Այս գիշեր դարաստանն էի։ Երախտապարտ կը թողուք զիս եթէ հաճիք վաղը, առաւօտեան ժամ ինեն, սպասել իմ բարեկամներէս երկուքին։

«ԼԻՈՆԷԼ ՏԸ ՌԻՍԱ»

Այս նամակը ղրկուէլ յետոյ, Լիոնէլ Բարիզ մեկնեցաւ։ Անդ հասնելուն պէս, գնաց դտաւ իր ազգականներէն մին, Գ. տ'Էլպիսի, որ մանաւոր ձեռնհասութիւն ունէր պատուոյ խնդիրներուն մէջ։ Ըսաւ նմա թէ իր վերադարձէն ի վեր քանի մը վիճաբանութիւններ ունեցած էր իր գիւղի դրացի Գ. տը Բէվէրնի հետ, իրենց կալուածոց սահմանին և փոխադարձ որսորդութեան իրաւանց առթիւ. թէ այս վիճաբանութիւնք յանգած էին լուրջ կռուոյ մը, որ զենքերով միայն կըրնար լուծուիլ։ Կը խնդրէր իրմէ որ իր վկայներէն մին լլնի։ Գ. տ'Էլպիս յոյս յայտնեց որ այնչափ թեթեւ գժտութիւն մը անուշ տեղը կապուելով վերջնաբախոստացաւ արդէն յաջորդ օրն առաջին կառախումբով Ֆրէն երթալ, առաւօտեան ժամ ութին անդ գտնուելու համար։

Գ. տը Ռիսա ապա տ'Էսդրէնի դռան տունը գնաց։ դուքսը ակումն էր։ Դնաց հոն գտաւ զնա։ Այն ինչ ներս կը մտնէր սրահէ մը ուր խումբ մը երիտասարդք կը շրջապատէին ուխտի տեղն մը, բաղդն ուզեց որ խաղացողներէն մին Գ. տը Բէվէրնի անուն արտասանէր։ Գ. տը Ռիսա տեսնելուն պէս հաստատուած յանկարծական եւ բռնազբօսիկ լռութիւնը՝ իրեն համար դաւն ապացոյց մը եղաւ թէ իր ամուսնական դժբաղդութիւնը կ'զբաղեցնէր հասարակութիւնը։ Տ'Էսդրէնի դուքսը լուրջ դէմքով մը ընդունեց Լիոնէլի զեկուցումը։ առանց մեկնութեան լսեց այն անհաւանական բացատրութիւնը զոր նա կուտար կռուոյն ծագման վրայ, եւ, Գ. տ'Էլպիսի պէս, նորա տրամադրութեան ներքեւ դրաւ ինքզինք։

(Շարունակելի)

—)(29)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ՕԳՈՒԱՎ ՖԷՕՅԵԷ

ԱՆԴԱՄ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻՈՅ

ԱԶՏՈՒԱԿԱՆ ԱՄՈՒՍՏԻԹԻՒՆ ՄԸ

Գ. տը Ռիսի հետ ունեցած յարաբերութեանց վիճակին մէջ, իրենց փոխանակած բարեկամական թղթակցութենէն յետոյ, իրեն թելադրած փորձին ունեցած յաջողութենէն վերջը, բնական էր որ այդ սիրալիր կինն անկեղծութեամբ և սրտազեղմամբ ի ընդունելութիւն մը ընէր իրեն։ Գ. տը Ռիսա սակայն տարօրինակ կերպով վեհերոտ և բնազբօսիկ դտաւ զնա։ աչերուն մէջ մրդոլորմ կար, ճակատուն վրայ տխրութեան քող մը։ Եւ գուշակեց թէ նա ևս հասկցած էր ճշմարտութիւնն, և թէ իր սիրտն ու խիղճը խորապէս կը տանջուէին ադկից։

Ցաղորդ երեք չորս օրերը, դղեակին եւ տարաբերին բնակիչները չարունակեցին, Լիոնէլի թախանձանց վրայ, սերտ մտերմութեան մէջ ապրիլ, իրարու տուն նախաճաշելով կամ ընթրելով։ բայց, հակառակ այն զուարթութեան եւ շնորհալի բարեկրթութեան զոր Գ. տը Ռիսա կը մուծանէր այդ առօրեայ յարաբերութեանց մէջ։ նեղութեան, անհանգստութեան եւ գաղտ անձկութեան բացայայտ տարուրութիւն մը կը տիրէր անդ։ Գ. տը Բէվէրն, իր սովորական հանդարտութեան ներքեւ, աչքի զարնելու չափ մտատանջ էր։ Տիկին տը Ռիսա, մերթ յուզեալ, մերթ սրտաբեկ, միչտ դժգոյն եւ հիւանդոտ, գոգցես կ'ընկճէր կեզծեաց բեռան մը ներքև որ չատ վեր էր իր ոյժերէն եւ թերեւս ուղղամտութենէն։ Ամուսնոյն առջեւ ինքզինքը կը բռնէր վանգաւոր անձարակութեամբ. խղճմտորէն խոյս կուտար Գ. տը Բէվէրնի հետ մտերմութեան ո եւ է երեւոյթէ։ այլ իր աչքերն անդադար զնա կը փնտռէին եւ կը մատնէին զինքը։ Իսկ տիկին տը Լոռիս, օր քան զօր աւելի տխուր, գաղտագողի ուշադրութեամբ կը հսկէր Լիոնէլի վրայ, որպէս թէ կը սարսափէր նորա սրամտութենէն։ Իր ազգականուհւոյն հետ յամախսի առանձին տեսակցութիւններ կ'ունենար, որոցմէ երկուքն ալ դուրս կ'ելնէին, աչուընին արցունքէ կարմրած։ Ուրեմն նորա խորհրդակիցն էր թէ մեղսակիցը։ Եղբօրն համար ունեցած կայր սէրը մինչեւ նորա տարփանքը պաշտպանելու չափ յառաջ կը տանէր։ Ընդհակառակն կը ջանար ի բանականութիւն և ի պարտականութիւն վերադարձնել զտիկին տը Ռիսա։

Ինչ որ ալ ըլլար, ամէն մարդու, ի բաց առեալ անշուշտ պատուական տիկին Ֆիզ Ժէրալի համար, ակներեւ էր թէ Գ. տը Ռիսա սխալած էր Անգվայէն հեռ

ձանին վրայ, և ի վերջոյ Կամպէթթայի արձանին վրայ, ֆրանսասէր երգեր երգելով, և իրենց տարեկան ցոյցն ընելով ի Նպաստ Ալզաս-Լոռէնի վերադրաւման։ Պուլանժէականք եւս ցոյց մը կազմակերպեցին Սթրազբուրկի արձանին շուրջ, ոստիկանութեան եւ Պ. Տէրուլէդի մէջեւ ծանօթ վէճն յառաջ բերելով։ Զօրամնդիրին մէջ, ամենէն աւելի սքանչացում պատճառեցին զինուորական վարժարանաց աշակերտներուն բարեկարգ վաշտերը, դպրոցական տղայոց վաշտերն և պահեստի երրորդ բանակին վերաբերեալ վաշտերն, որք Ֆրանսայի վերջին յենարանը կը ներկայացնեն։ Դպրոցական տղայք բաւական վարժուած էին զինուորական քալուածքի, և ցեխոտ գետնի մը վրայ կանոնաւորապէս քալող և իրենց ծանր հրացաններն ուսամարդեսներն անտարտունջ և քաջապէս կրող նախակրթարանի այս տղայք իրաւամբ արժանացան հանդիսականաց եռանդալից կեցցէներուն։ Պ. Քառնօ եւս քանի մը ջերմապէս ծափահարեցաւ, և, ի մի բան, Հանրապետութեան համար դեղեցիկ օր մ'երեալ յուլիսի 14ը օրը։

* * *

«Ֆրանսա, կ'ըսէ Նայէ Ֆրայէ Փրէսթ, աւելի ազատ կը շնչէ յորմէ հետէ իւր երեսփոխանք իրենց գաւառները զրկուեցան՝ արդի Խորհրդարանին վերջին նստաշրջանին փոխմարը։ Ինչո՞ւ կ'ըսէ թէ լատին ցեղերուն խորհրդարանները պէտք է փակուին՝ ջերմաչափը 20 ստիճանի բարձրանալուն պէս։ Եթէ այս տարի այնպէս ընէին, առաջքը կ'առնուր գայթակղեցիս տեսարաններու Ֆրանսայի Երեսփոխանաց Ժողովոյն և Սալանիոյ Խորհրդարանին մէջ, ուր ժողովականաց սաստիկ բանակռուին վերջ տալու անկարող նախագահ մը իրարու վրայ չորս զանգակներ կոտրած է առանց բարեկարգութիւնը վերահաստատելու ժողովոյն մէջ։

—Պուլանժէական լրագիրք կ'ըսեն թէ փարիզի պահակներէն չատեր պուլանժէական են, և ի հաստատութիւն զանազան իրողութիւններ կը բերեն, մանաւանդ Սիատու պահակապետին պաշտօնակոչութիւնն, որ անտարբեր կեցած էր երբ պուլանժէական ամբոխը չարաչար կը վարուէր ոստիկանութեան գործակալ Բէլմանի հետ։ Պ. Փօլ Տէրուլէդի գործին առթիւ։

ԱՆԳԻԼԻԱ կը պատրաստուի արժանապէս ընդունիլ Վիքթորիա թագուհւոյն թոռն, որ է երիտասարդ և հզօր Կայսրն Գերմանիոյ։ Զարհուրելի նաւախումբն որով Կայսրը պիտի երթայ Անգլիա, կը բաղկանայ 2ին (Ն. Տ.) Փորթսմաուսի մէջ։ Հոն Հէնդլէյ գրօսնաւուն մէջ Կայսրը պիտի ընդունի Կայլէսի իշխանին այցելութիւնը։ Գերմանական նաւախումբն յայտնամ պիտի անցնի երկու դէմ վրայ չարուած անգլիական մարտանաւուց մէջէն, որք դրօշներով զարդարեալ և մեծ կայմերուն վրայ գերմանական գրօշը պարզած՝ թնդանոթաց սքանչելամբ պիտի ողջունեն Կայսրն, որ անտի իւր նաւերով պիտի երթայ Օսպորնի ծովակալարանը։

ՊՈՆԱՓԱՐԹԵԱՆՔ։ Ցայսմի է թէ Ժէրոմ Նափոլէոն իշխան քանի տարիէ ի վեր գժտեալ է իւր որդւոյն Վիքթոր իշխանին հետ, որ Պոնափարթեանց մեծագոյն մասին պետ եղած է և Կայսրութեան յաջորդ։ Այս օրերս Վիքթոր իշխան գաղտնապէս Թուրինօ հասաւ, ուր իւր մայր և քոյր պատրաստած էին տեսակցութիւն մը իւր հօր հետ, որ սակայն չյաջողեցաւ հաստատեան, և Թուրինցիք մեկնեցաւ անմիջապէս։ Ժէրոմ իշխան իւր փեսին՝ Աոսթայի դքսին հետ (Ումբերթօ թագաւորին եղբայրը) ալ վէճ մ'ունեցեր է՝ իւր երկրորդ որդւոյն՝ Լուի իշխանին հրաման տալուն համար որ այլ եւս թողու իտալեան բանակին մէջ սպայութեան պաշտօնը։

ՍԷՆԹ-ԷԹԻԷնի արկածելոյ համար պետական նպաստէն զատ, զոր Խորհրդարանը քուէարկեց, Թոմ լրագրին հանգանակութիւն մը բանալով, երկու շաբթուան մէջ 116,000 ֆր. ժողվեց, և յանձնեց նպաստամատոյց յանձնաժողովին։

ՓԱՌՆԷԼԵԱՆ ԴԱՏԱՍՏԱՆ. Լոնտոնէ յուլիս 17 թուով հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Պ. Փառնէլի փաստաբան Սըր Զարլզ Ռըսէլի և Պ. Աօքթիթի յայտարարութիւններէն եռաքը, միւս ամէն իռլանդացի փաստաբանք յայտարարեցին Դատական Ցանձնաժողովոյն մէջ թէ կը հրաժարին իրենց փաստաբանական պաշտօնէն, և մեկնեցան դատարանէն։ Վերջին օրերս Փառնէլեանց փաստաբանք, մանաւանդ Սըր Զարլզ Ռըսէլ, դանդատած էին երեք դատաւորներուն ընթացքէն, զոր կողմնակցական կը համարէին, և ուրիշ անդամ մը Սըր Զ. Ռըսէլ արդէն առած քաջած էր դատարանէն։ Կ'երևի թէ Փառնէլեանց պաշտպաններուն և դատաւորաց միջեւ այս անհամաձայնութիւն սաստկացած է վերջին օրերս։

ԱՆԵՓԷԼԻՍ պատկերն Ամերիկացւոց անցաւ 580.000 ֆր.ի, Ֆրանսայի Խորհրդարանը վաւերացուցած չլինելով անոր գնումը։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

ՆԻՍՏԵ.

7 Յուլիս 1889

Ազգ. Ժողովոյ Ե. նիստը տեղի ունեցաւ երեկ յԱզգ. Խորհրդարանի ի ներկայութեան 49 երեսփոխանաց, ընդ առաջնորդ Նախագահութեամբ Ամեն. Սրբազան Սրբազանի եւ առենապետութեամբ Ազն. Թիրեաքեան էֆէնտիի։

ԱՏԵՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՔ

Ա.

Ատենական գործողութեանց կարգին մէջ հաղորդուեցաւ Ժողովին Ս. Պատրիարք Հօր նամակն որով կը յայտնէր Ժողովոյ նոյն աւուր նստէն բացակայ մնալն և կ'առաջարկէր նկատողութեան առնուլ ասկէ առաջ կրօն. Ժողովոյ մասին իւր կողմանէ ներկայացեալ առաջարկն, որոյ հաստատման արդի կրօն. Ժողովոյ պաշտօնավարութեան շրջանին վրայ մէկ տարի եւս աւելցնել կ'առաջարկէր։ Ժողովն որոշեց այս խնդիրն անցուցանել օրակարգ։

Բ.

Ապա Ատենապետ էֆ. Ժողովոյ ընդունելութեան ներկայեց Գ. նստի ատենագրութիւնն որ յետ քանի մը դիտողութեան վաւերացաւ։ Վերջի նստի ատենագրութիւնն ալ թէպէտ տպագրուած և բաշխուած էր, բայց անոր վաւերացումն յետաձգուեցաւ յաջորդ նստին։

Գ.

ԳԱԼՖԱՅԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑ

Ատենապետ էֆէնտի Ժողովին ներկայեց Վահ. Ստեփան բաշա Ասլանեանի մէկ նամակն որ գուժելով Գալֆայեան Սրբուհի Մայրապետի մահը, Ժողովին կը ներկայացնէր յարակից երկու պաշտօնագրեր զորս հանգուցեալին տեղակալ երանուհի Մայրապետն յղած էր առ Ս. Պատրիարք Հայրն։

Այդ պաշտօնագրերէ մին կը պարունակէր ցուցակն այն անշարժ կալուածներուն որք նոյն հաստատութեան սեփականութիւններն էին. միւսը հանգուցեալին վերջին կտակն էր որով փափագ կը յայտնէր իւր որբանոցը չձուլել, ո՛եւ է ազգային ուրիշ հաստատութեան հետ, և միանգամայն փափագ կը յայտնէր թաղուիլ իւր որբանոցի պարտէզին մասրան մէջ։

Ատենապետ էֆէնտին հանգուցեալին գովեստն ընելով և թաղման հանդիսանալով հանրային վշտին, հրաւիրեց երեսփոխաններէն զանոնք որ կարծիք մը ունին այդ պաշտօնագրերու մասին, փութալ յայտնել, վասն զի, աւելցուց, հանգուցեալին մարմինը անկիսաղ կը մնայ ցարդ։

Ա. Աբէլեան էֆէնտի խօսք առնելով յայտարարեց թէ՝ Ատենապետ էֆէնտին լաւ թարգման հանդիսացաւ թէ՛ ազգին և թէ զնա ներկայացնող Ազգ. Ժողովի վշտին՝ Սրբուհի մայրապետի մահուան համար։ Բայց դիտել տուաւ թէ այդ պաշտօնագրերն ո եւ է հանգամանք չունին Ազգ. Ժողովոյ մէկ որոշմանը ենթարկուելու։ Թէ Սրբուհի մայրապետը փափաք յայտնած է թաղուիլ իւր որբանոցի մասրան մէջ, խնդիր է որոյ տնօրինութիւնը Պատրիարքարանի կը պատկանի։ Պատրիարքարանը եթէ պատշաճ կը դատէ այդ փափաքն իրագործել, կը դիմէ, ինչպէս որոշած է ուրիշ պարագայներու մէջ, ձեռնհաս իշխանութեան և հարկ եղած արտօնութիւնը կ'ստանայ, բայց Ազգ. Ժողովի ներելի չէ զբաղիլ այսպիսի խնդիրներով։

Կտակի կէտն ալ գարձեալ գործադիր իշխանութեան իրաւութեան սահմանին մէջն է։ Կալուածներու արձանագրութիւնները Պատրիարքարանի մէջ կ'ելլան։ Կտակը կը յանձնուի Կտակաց հոգաբարձութեան, և եթէ Գալֆայեան որբանոցն իրր առանձին մարմին կանգուն պահել հարկ է և առ այս ծախքեր պէտք են, վարչութիւնը պէտք եղած վարիր կը խնդրէ ժողովէն և եթէ ընդունի՝ ըստ այնմ կ'որոշէ։ Հետեւաբար կ'առաջարկէր այս պաշտօնագրերը յղել առ Ազգ. վարչութիւնն։

Զաքարեան Գ. էֆ. դիտել կուտայ թէ կտակի խնդիրն Ազգ. Ժողովոյ կը վերաբերի՝ 1876ին Ներսէս Պատրիարքի Նախագահութեամբ և Ստեփան փաշայի ատենապետութեամբ գումարեալ Ազգ. Ժողովոյ որոշման համեմատ, իսկ թաղման խնդիրն Ժողովոյ վերաբերեալ խնդիր չէ։

Սալտեան Ս. փաշա Մեռեալն անթաղ կը մնայ, Պատրիարքը բացակայ է, վարչութիւն չկայ, ո՞վ պիտի հոգայ այս բաներ. և առենական փաշան կը ներբողէ Մայրապետն և տեղեկութիւններ կուտայ կըտակի խնդրոյն վրայ։

Գաբրիէլ Ե. էֆ.— Հանդուցեալ Մայրապետին արժանիքն արդէն հանրածանօթ է, ուստի ատոր վրայ երկարելու պէտք մը չկայ։ Իսկ կտակի խնդրոյն համար Գործ. իշխանութեան կը վերաբերի այս մասին զարժանն տնօրինել, և ինչպէս Ա. չզգեան կտակի մէջ Պատրիարքարանն է որ կը գործէ, նոյնը պէտք է լինի այս կըտակին համար։ Իսկ թաղման խնդիրն Ազգ. Ժողովոյ վերաբերեալ խնդիր չէ։ Որբանոցն որոյ մէջ կուզէ թաղուիլ Մայրապետն, իւր սեփականութիւնն է. Թաղապետութենէն պէտք է հրաման առնուլ թաղելու համար։ Չեմ հասկնար թէ այս կէտն ի՞նչ յարաբերութիւն ունի Ազգ. Ժողովոյ համար։...

Սալտեան Ս. փաշա (ընդմիջմամբ).—Մայրապետին Որբանոցն Ազգ. հաստատութիւն մ'է։

Գաբրիէլ Ե. էֆ. (շարունակելով).—Ուստի կ'առաջարկեմ կտակի գործն յանձնել Վարչութեան, իսկ թաղման կէտը Ս. Պատրիարք Հօր։

Պռոսսաղան էֆ. կը մեղանչի Գուրգէն էֆէնտիի։

Ռէնիէ. էֆ. Թարգմանն խել մը պատմական տեղեկութիւններ կուտայ հանդուցելոյն կենաց և մահուան վերջին վայրկեաններուն վրայ և կը ձայնակցի Ստեփան փաշայի առաջարկին։

Փանոսեան Եպրապետ էֆ.—Կը զարմանամ որ Սրբուհի Մայրապետի թաղման խնդիրն Ազգային Ժողովոյ մէջ խնդիր կ'ելլայ։ գիտէք թէ Մայրապետին երեկ գիշեր մեռնելն եւ Ազգային Ժողովոյ այսօրուան գումարումը պարզ զուգադիպութիւն մ'է։ կ'ըսեն թէ Պատրիարքը բացակայ է եւ վարչութիւն չկայ. արդ, եթէ Մայրապետն այս գիշեր մեռնէր, մինչ վաղը Ազգային Ժողովն յատկապէս պիտի գումարէր այս թաղման խնդրոյն համար. ո՛չ. ուրեմն ինչ որ պիտի ընէին, թող նոյնն ընեն։

(Յամենուստ հաստատութեան ցոյցեր)

Սաբէնեան էֆ. բեմն ելնելով դրուատաց կենսագրութիւն մը կ'ընէ Սրբուհի Մայրապետին, իբրեւ դարուս եզակի հայ կինը. բայց կտակի մասին կը պնդէ թէ՝ Ազգ. Ժողովը տէր կանգնի Որբանոցին։ Կը յիշեցնէ թէ ո՛րքան դժուարութիւններ յարուցուած են այդ հաստատութեան դէմ Մայրապետն իւր բոլոր յոյսն այս Ազգ. Ժողովոյ վրայ դրած էր, հաւատալով որ այս Ժողովը պահպանել պիտի տայ իւր Որբանոցն և թողլ չպիտի տայ որ այդ հաստատութիւնն ուենայ այն տխուր բաղդն որ վիճակեցաւ Նուպար-Շահնազարեան վարժարանի։

Այս խնդրոյն վրայ վիճաբանութիւնը բաւական համարուելով Ժողովն ընդունեց Վահ. Ասլանեան Ստեփան փաշայի սա առաջարկն թէ՝ «Ազգ. Ժողովը ընդունելով հանգուցեալ Մայրապետի առաջարկներն, անոնց գործադրութիւնը կը յանձնէ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր»։

Դ.

ՊՈՒԼԿՈՒՐԵԱՆ ՀԱՐՑՈՒՄ ԱՌԸԴՆԱՆ ԿՏԱԿԻ ՄԱՍԻՆ

Նախորդ նստի մէջ Պուլկուրեան Ռուբէն էֆ. հարցում ուղղած էր թէ՝ արդեօք ստոյգ է որ Ազգ. վարչութիւնը 250 ոսկւոյ գումար մը գրած է Մէրեմ-Գուլի Յարութիւն էֆէնտիի տրամադրութեան ներքեւ, որպէս զի նգիպաս երթալով Աչդեան կտակի վերաբերեալ խնդիրը կարգադրէ, եւ եթէ ստոյգ է այս լուրը՝ ինչպէս Պատրիարքարանը կրնայ առանց Ազգ. Ժողովոյ հաւանութեան այդպիսի ծախք մ'ընել։ Սոյն իմաստով հարցումը գրաւոր հաղորդուած էր Ս. Պատրիարքին և Նորին Սրբութիւնը այս նստին գրաւոր պատասխան ղրկած էր, որով կը հաղորդէր թէ այդ խնդիր նախորդ Քաղաքական Ժողովոյ համաձայնութեան մէջ պիտի երեւի։

Սոյն պատասխանը երկար վիճաբանութեան մը տեղի տուաւ. միայն Ե. Պէյեան էֆէնտի սոյն պատասխանը գոհացուցիչ համարելով առաջարկեց ընդդէմ վեհ. Սաֆֆան ֆէյթի որ անբաւական նկատելով Ս. Պատրիարք Հօր պատասխանը Պուլկուրեան հարցումի մասին, առաջարկեց վերադարձնել զայն առ Ս. Պատրիարքն և խնդրել աւելի բացորոշ պատասխան մը։ Բէլեդեան էֆ. Ղազարեան համաձայն դանուելով Վահ. Ստեփան փաշայի առաջարկին յայտարարեց թէ Աբէ-Եւրի հրատարակած լուրն ստոյգ է, թէ կոնիայեան եղած է Մերեմ-գուլի էֆէնտիին, զրկելով նոյն իսկ Պատրիարքարանի պաշտօնեայներն իրենց ամսական վճարումներէն։ Առանց Ազգ. Ժողովոյ հաւանութեան այսպիսի ծախք մը ո՛չ Պատրիարք, ո՛չ կրօն. ու Քաղ. Ժողովներն ընել կարող են, հետեւաբար հարկ անհրաժեշտ է որ Ս. Պատրիարքն որոշ բացատրութիւններ տայ։

Գասբէրեան էֆէնտի համամիտ գտնուելով հանդերձ նախորդ ատենարանութիւնն յայտարարեց թէ՝ այս խնդիրը բնաւ յարաբերութիւն չունի Աչդեան կտակի յանձնաժողովի անդամներուն հետ, ինչպէս Նուրեան էֆէնտի նախորդ նստին մէջ ուրած էր հակոնելը։ Ցանձնաժողովոյ անդամներն ոչ գալին պատուաւոր և վստահելի անձերն են. խնդիրն Ազգ. Ժողովոյ իրաւասութեան խնդիրն է հանդէպ Ազգ. Վարչութեան։ Այսպիսի գումար մը ծախսել որոշուած է այն Ժամանակ երբ Բաղ. Ժողովն այլ եւս գոյութիւն չունի. եթէ նոր Բաղ. Ժողովոյ օրով լինէր այս խնդիրը, գումարն ոչչափ մեծ ըլլար, դարձեալ ձայն չանելու հարկ չպիտի մնար. հետեւաբար, կ'ներկայացնէր այն խնդիրն յղել նորընտիր Բաղ. Ժողովոյ։

Նաղաշեան էֆ. անդամ ելմտացոյցի Ցանձնաժողովոյ զարմանք յայտնեց թէ ի՞նչպէս կարելի է ծախսել այդպիսի գումար մը, մինչդեռ ելմտացոյցին մէջ պատճառական ծախսերու համար միմիայն 6 000 ղրշ. յատկացուած է, ինչ որ կ'ապացուցանէ թէ Ազգ. Ժողովն հաստատապէս մտադիր է, որոշելու գումարներէն դուրս, ուրիշ ո՛եւ է գումար չթոյլատրել առանց իւր բացորոշ հաւանութեան։

Ա. Աբէլեան էֆ. այժ տալով Ստեփան փաշայի առաջարկին հաղորդեց թէ ինք մասնակցութիւն մը տեղեկութիւններու վրայ հիմնուած կը կարծէ թէ՝ Սիմոն պէյ Մադասուս յայտարարելով որ ինք դադրած է Վարչութեան Ատենապետ ըլլալէ, մերժած է ստորագրել Մէրեմ-Գուլի էֆէնտիի տրուելիք գումարին որոշմագիրն. հետեւաբար նախորդ Բաղ. Ժողովն այս խնդրոյն մէջ պատասխանատու չէ. բայց եթէ իւր առած տեղեկութիւնները սխալ իսկ եղած ըլլան, դարձեալ Ս. Պատրիարք Հօր պատասխանը խնդիրը լուծած չըլլար։ Արդարեւ Ժողովս Ս. Պատրիարքէն որոշ, ճշգրիտ պատասխան ուզած էր, այո՛ կամ ոչ, իրեն վերապահելով այդ պատասխանին հաճեսաս որոշում տալ։ Արդ, Ս. Պատրիարքի պատասխանը կողմնակի է. նախորդ Բաղաքական Ժողովը չատ տարմաքիր չէ համաձայնութիւն ընելու և եթէ ընէ իսկ Ժողովին ստիպման վրայ, ո՞ գիտէ թէ այդ համաձայնութիւնը երկու երկու երեք տարի վերջ պիտի չներկայանայ Ժողովոյս նկատառութեան, ինչպէս եղաւ Նուրեան էֆէնտիի վարչութեան համաձայնութիւնն. և այն ատեն իրենց խնդիրն ալ մոռցուած կ'ըլլայ, նոր Պատրիարք ալ եկած ըլլայ գուցէ, նոր երեսփոխաններ, և ամէն ինչ վերջանայ. հետեւաբար պէտք է որ Ս. Պատրիարքն ուղղակի պարզ պատասխան մը հաղորդէ։ — Ատենարան էֆէնտին համամիտ չգտնուեցաւ նաեւ Գուրգէն էֆէնտիի յայտնած այն կարծիքին թէ Վարչութիւն մը կարող է մեծագումար ծախքեր ընել առանց Ազգ. Ժողովոյ հաւանութեան։

Ժողովն այս խնդրոյն վրայ եղած վիճաբանութիւնները բաւական համարելով, որոշեց վերադարձնել առ Ս. Պատրիարք Հայրն իւր պատասխանն իրր անբաւական, և խնդրել որ Պուլկուրեան հարցման ուղղ ու ճիշդ պատասխան մը զրկէ։

Ե.

ՀԵՌԱԳԻՐ ՆԻԿՈՄԻԴԻԱՅԷ

Ատենապետ էֆէնտին Ժողովին ներկայեց հեռագիր մը Նիկոմիդիայէ ուղղուած առ Ազգ. Ժողովն՝ խնդրելով որ Նիկոմիդիոյ Ազգ. գործոց վիճակը նկատողութեան առնուի. գալոցնելը փակ կը մնան և առաջնորդը կը պտըտի թեմերը։

—Յայտնի՞ Որո՞նց են այդ ստորագրութիւններ։

Ատենապետ էֆէնտին կարդալով հեռագրին ներքեւ գտնուած մի քանի անուններ, կ'ըսէ թէ անծանօթ անուններն։ Աբէլեան էֆ. կ'ըսէ թէ այդ խնդիրն Ազգ. Ժողովոյ վերաբերեալ խնդիր չէ. Գործադիր իշխանութեան խնդիր է. ուրեմն ի՞նչու այս տեղ բերել։ Ատենապետ էֆ. կը պատասխանէ թէ՝ Դիւանին յանձնուած ամէն թուղթ Ազգ. Ժողովոյ ներկայացնելու պարտական է. Ժողովոյ կը մնայ նկատողութեան առնուլ կամ ոչ. հետեւաբար եթէ Ժողովը կ'ուզէ, այս հեռագիրը կը յընդունի առ Ս. Պատրիարքն առ ի պարտ ու պատշաճ տնօրինութիւն։

Վահ. Ստեփան փաշա Ասլանեան դիտել կուտայ թէ՝ պէտք չէ գրել առ ի պարտ ու պատշաճ տնօրինութիւն և մանաւանդ թէ այս խնդրոյն մէջ Ս. Պատրիարքն աւելի չէզոքացնելու հարկ մը կը տեսնէ, Վահ. Ստեփան փաշա ակնարկելով անցեալին մէջ Արմաշու վանահօր եւ Նիկոմիդիոյ Առաջնորդին միջեւ եղած անհամաձայնութիւնը, կարծիք կը յայտնէ թէ՝ այժմ Նիկոմիդիոյ Առաջնորդ Ստեփան Եպիսկոպոս ուրբատանենի կերպարանք ունի, իսկ Արմաշու վանահայրն ալ Հայոց Պատրիարք է, հետեւաբար նախկին հակառակորդ մը պէտք չէ դատաւոր ընել իւր նախկին հակառակորդին։

Սոյն դիտողութեան վրայ ջերմ վիճաբանութեան սկզբնաւորութիւն կ'ելլայ։ Աբէլեան էֆ. Աբէլեան զարմանք կը յայտնէ թէ ի՞նչպէս Ժողովը կրնայ նկատողութեան առնուլ հեռագիր մը որու ստորագրութիւնները բոլորովին անծանօթ են. եթէ Ազգ. Ժողովին խալ մ'ընեն կեղծ ստորագրութեամբ, Ազգ. Ժողովը կարեւորութիւն պիտի տայ։ Ատենարան էֆ ինքը մեկնէ Ստեփան բաշայի խօսքերու ոգին, զոր կը նկատէ իբր տեսակ մը կողմնակալութեան ամփոփումներ ընդդէմ Սրբազան Պատրիարքին և կ'աւելցնէ թէ Կրօն. ու Քաղ. Ժողովներն հաստատուած են այսպիսի խնդիրներով զբաղելու համար։ Ազգ. Ժողովը չէ կարող ոտնձգութիւն ընել գործադիր իշխանութեան իրաւասութեան սահմանին մէջ։

Վահ. Ստեփան փաշա Ասլանեան խօսք առնելով կ'ըսէ թէ Արմիրա էֆէնտի պարզ հանգոյզ մը կ'զգայ իրեն ընդդիմարանելով. յետոյ կարծիք կը յայտնէ թէ ընդդիմախօսք կրնան իրաւունք ունենալ օրինական տեսակէտով և պակսնալ որ Գործ. իշխանութեան և Ազգ. Ժողովոյ իրաւասութեան մէջ չփոթութիւն չը ծագի, բայց հայրական խրատով ունինք ժողովրդի վրայ, երբ ապերասդրով մեզ կը դիմեն՝ վնաս չունի իրենց խօսքին մտիկ ընել, առանց բծախնդրութեան թէ ստորագրութիւնները վաւերացեալ են թէ ոչ։

Ա. Աբէլեան էֆ. (ընդմիջելով) Այո՛, երբ Նար-Պէյ Սրբազանի համար 7000 ստորագրութիւնը համարեցին թերի ներկայացան, այդպէս չվարուեցաք և մերժեցիք զայնս կարդալ։

Վահ Ստ. փաշա Ասլանեան. —Կ'ըսէք թէ վարչութեան զրկուի, բայց Վարչութիւն չկայ։

Ա. Աբէլեան էֆ. — Վարչութիւն կայ։

Վահ. Ստ. փաշա Ասլանեան. — Վարչութիւն չկայ. հին Քաղ. Ժողովը չգործէր, դադարեալ է, նորը չէ վաւերացուած. կրօն. Ժողովը կազմուած է. ուստի այսպիսի պարագայի մէջ երբ Ս. Պատրիարքի յղենք խնդիրը, պէտք է աւելցնել որ Ժողովոյս տեղեկութիւն բերէ թէ ի՞նչ որոշում տուած է։

Սարգիսեան էֆ.—Այդպէս չդրկուիր. նախ պէտք է յղել և ապա եթէ հարկ ըլլայ հարցում ընել Ս. Պատրիարքին։

Ղազարեան Գ. էֆ. համամիտ կը գտնուի Սուրենեան էֆէնտիի։

Տ. Տաճատ Վ. Ոսկանեան իրր անդամ կրօն. Ժողովոյ խօսք կ'առնու և կը յայտարարէ թէ՝ Նիկոմիդիոյ վիճակին վերաբերեալ խնդիրները միշտ արգելքներու կը հանդիպին բարւոք լուծման մը մասին, կը յիշեցնէ Ատարաբի դէպքերն որոյ կարգադրութեան համար Ժողովոյ կողմանէ տրուած բոլոր որոշումներն անգործադրելի մնացած են և հետեւութիւնն եղած է Ժողովուրդի յուսահատութիւն, որք իբր դարման իրենց ցաւերուն կը դիմեն Ազգային Պատրիարքին որ կը փութայ իւր վարդապետներէն մին զրկել այդ պատուական Հայոց միջեւ։

Տ. Տաճատ Վր. Ոսկանեանի յայտարարութիւնը խորին տպաւորութիւն և յուզում առաջ կը բերէ։ Երեսփոխաններէ ոմանց կողմանէ Տ. Տաճատ վարդապետի յայտարարութիւններն կը համարուին իբր ամբաստանութիւն ընդդէմ Ս. Պատրիարքի։ Ատենարան Հայր սուրբն իւր խօսքերուն իբր եզրակացութիւն ըսած ըլլալով թէ՝ այսպիսի հեռագիրներն ոչ թէ պարզ յոյսամբ զրկելու է Վարչութեան, այլ գործադրութիւնը պահանջելով հանդերձ, Ատենապետ էֆ. կը յայտարարէ թէ՝ Ազգ. Ժողովը չը գործեր այլ կը տնօրինէ և համար կը պահանջէ։ Իսկ Տ. Տաճատ վարդապետի խօսքերն իբր տեղեկութիւն պէտք է նկատել և ո՛չ թէ ամբաստանութիւն։ Տ. Տաճատ վրդ. ինքն ալ կը յայտարարէ թէ իւր խօսքերն ամբաստանութիւն չէին, այլ պարզապէս առ ի տեղեկութիւն հաղորդուած։

Այս խնդրոյն վրայ բաւական վիճաբանութիւններ կ'ելլան յուզեալ կերպով։ Արտիարեան էֆ. բեմը կ'ելլէ, սակայն Ատենապետ էֆ. նկատելով Ժողովին յուզեալ վիճակը, քառորդ մը դադար կուտայ։ դադարէ վերջ Ս. Արտիարեան էֆէնտի խօսք կ'առնու։

Ա. Աբէլեան էֆ.—Տ. Տաճատ վարդապետի խօսքերը կ'ուզէք ամբաստանութիւն նկատեցէք, կ'ուզէք տեղեկութիւն, բայց իրողութիւնն այն է թէ այս բեմէս հաղորդուած այդ տեղեկութիւններն արձագանգ պիտի գտնեն և ամենուրեք ցաւ ու զայրոյթ պիտի պատճառեն։ Ոչ է պատասխանատուն որ գաւառներու ազգային գործերն այսպէս լքեալ կը մնան. և միայն Աստարաբոյ չէ. չատ գաւառներէ այդպիսի տեղեկութիւններ կը հասնին. ուստի ի՞նչպէս կ'ուզէք նկատենք Տ Տաճատ վարդապետի խօսքերը, բայց իրողութիւնը չանտեսենք։

Յետոյ Ատենարան էֆ. կ'ընդդիմարանէ անոնց որք կ'ուզեն Նիկոմիդիոյ հեռագիրն ուղղել առ Պատրիարքն նախապէս պահանջելով որ տրուած որոշումն ալ հաղորդուի Ազգային Ժողովոյ։ Ատենարան էֆ. հակատահմանադրական կը գտնէ այսպիսի որոշում մը։ Կրօն. և Քաղ. Ժողովներն հաստատուած են իրր գործադիր իշխանութիւն այսպիսի խնդիրներով զբաղելու, անոնք կուտան իրենց որոշումն, յետոյ այդ որոշումն եթէ անիրաւ կամ անգոհացուցիչ նկատուի, այն ատեն է որ դիմումներ հարցում կ'ուղղեն առ Վարչութիւն եւ առ Պատրիարք։ Այս պարագայիս մէջ ալ ի՞նչ գիտենք որ վարչութիւնը գոհացուցիչ լուծում չպիտի տայ։ Յետոյ Ատենարան էֆ. դարմանք կը յայտնէ որ Ազգ. Ժողովն այսքան կարեւորութիւն տայ անծանօթ անձերէ ստորագրուած հեռագրի մը, անձինք որ կըրնան չատ լաւ ըլլալ կամ ոչ, այլ մեզ անծանօթ են, մինչդեռ Նիկոմիդիոյ Առաջնորդն անդադար գովեստից ու դրուատաց արժանացած է իւր անխոնջ աշխատութիւններով և անձնուիրութեամբ։

Փոքր ինչ վիճաբանութիւնները կը շարունակուին, յետոյ կ'ընդունուի Սուրէնեան էֆէնտին առաջարկն որ է յղել Նիկոմիդիոյ ազգայնոց ոմանց կողմէ եկած հեռագիրն առ Ս. Պատրիարք Հայրն յուշադրութիւն։

Զ.

ՆԱԶԱՐԵԱՆ ԱՌԱՋԱՐԿ

Կարդացուեցաւ Տիրան էֆ. Նազարեան՝ ակէ առաջ բերած առաջարկութեան մասին կազմուած Ցանձնաժողովոյ տեղեկագիրն որ կ'երդակայնէր թէ՝ Նազարեան էֆէնտիի առաջարկը գործադրելու համար որոշում մը տալէ առաջ պէտք է ձեռնհաս Վարչութեան ունենալ բոլոր Թուրքիոյ հայոց եկեղեցիներու և վանքերու ինչպէս և Երուսաղեմայ, Սիսի և Ադթամարայ տարուածոց ընդհանուր ցուցակը։

Ատենապետ էֆ. յայտարարեց որ այս խնդիրն ըստ օրինի կ'անցնի օրակարգ և իւր կարգին նկատողութեան կ'առնուի, սակայն Խրիմեան Սրբազան կարճառօտ առենարանութեամբ խնդրոյն վրայ իւր տեսութիւնները պարզելով առաջարկեց որ այդ խնդրին առ այժմ փակուած նկատուի։ Երեսփոխանք կարծիք յայտնեցին թէ Նազարեան էֆէնտիի գլխաւոր նպատակն է եկեղեցեաց ստացուածքներն ապահովցընել, և այդ ապահովութիւնը միայն զայնս վաճառելու մէջ չկայանար այլ ուրիշ միջոցներ ալ կան, հետեւաբար Նազարեան էֆէնտիի առաջարկը պէտք չէ փակել նախամեղմով ինչպէս կ'առաջարկէին ուրիշ երեսփոխանք։

Այս առաջարկն ընդունուելով Նազարեան էֆէնտիի առաջարկն անցաւ խնդրոց կարգը։

Է.

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿՆԵՐ

Ատենապետ էֆէնտին Ազգ. Ժողովոյ ներկայեց Միրիմանեան կարապետ էֆէնտիի գիտողագիրը վերաբերմամբ առաջնորդական վիճակաց վերակազմութեան խնդրոյն։ Ատենապետ էֆէնտի յայտարարեց թէ արդէն առաջնորդական վիճակաց վերակազմութեան խնդիրն օրակարգին մէջն է, հետեւաբար այս դիտողագիրն ալ անոր կը կցուի։

Ատենքը փակուեցաւ. ժամը 10 ին, յաջորդ նիստը մէկ ամսէն գումարելու որոշմամբ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն երէկ Պէշիքթաշ երթալով, այցելութիւն տուաւ Վահ. Յարութիւն փաշայի Տատեան։

Աւասիկ այն նամակը զոր Սրբուհի Մայրապետ իւր կենաց վերջին վայրկեաններուն մէջ ուղղած է առ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն.

Ամենապատիւ

Տ. Տ. Խորէն Սրբազան Արք-Եպիսկոպոս Աչդեան, Արժանաջնորհ Պատրիարք Հայոց Թուրքիոյ, եւ եւ եւ,

Բարձրաշնորհ Սրբազան Հայր,

Քիչ մը յետոյ կը կարծեմ պիտի մեկնիմ այլ եւս այս վաղանցուկ աշխարհէն. Սրտանգիտակ կարծիք յայտնեցին թէ Նազարեան էֆէնտիի գլխաւոր նպատակն է եկեղեցեաց ստացուածքներն ապահովցընել, և այդ ապահովութիւնը միայն զայնս վաճառելու մէջ չկայանար այլ ուրիշ միջոցներ ալ կան, հետեւաբար Նազարեան էֆէնտիի առաջարկը պէտք չէ փակել նախամեղմով ինչպէս կ'առաջարկէին ուրիշ երեսփոխանք։

Այս առաջարկն ընդունուելով Նազարեան էֆէնտիի առաջարկն անցաւ խնդրոց կարգը։

Է.

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿՆԵՐ

Ատենապետ էֆէնտին Ազգ. Ժողովոյ ներկայեց Միրիմանեան կարապետ էֆէնտիի դիտողագիրը վերաբերմամբ առաջնորդական վիճակաց վերակազմութեան խնդրոյն։ Ատենապետ էֆէնտի յայտարարեց թէ արդէն առաջնորդական վիճակաց վերակազմութեան խնդիրն օրակարգին մէջն է, հետեւաբար այս դիտողագիրն ալ անոր կը կցուի։

Ատենքը փակուեցաւ. ժամը 10 ին, յաջորդ նիստը մէկ ամսէն գումարելու որոշմամբ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն երէկ Պէշիքթաշ երթալով, այցելութիւն տուաւ Վահ. Յարութի

նորընտիր կուսակալ Բէուֆ փաշայի որպէս զի իւր նոր պաշօնատեղին ուղեւորի։

Պէրութի նորընտիր կուսակալ Ա. զիզ փաշա եւս յառաջիկայ շաբթուն իւր պաշօնատեղին պիտի ուղեւորի։

——

ՄԻԼԱՆ ԹԱԳԱՒՈՐ

Լ. Հէրալտ կ'իմանայ թէ Միլան թագաւոր յառաջիկայ շաբթուն պիտի մեկնի մայրաքաղաքէս՝ Սերպիա վերադառնալու համար։ Պելգրատէն ուղղեալ հեռագրոյ մը նայելով, խնամակալներէն մին և նախարարապետը թագաւորին ընդ առաջ պիտի երթան մինչեւ սահմանագլուխ Միլան թագաւոր երկու երեք շաբաթ պիտի մնայ Սերպիա։

——

ՀՐԴԵՀ

Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ կայսրպատան մառանատա Օսման պէյ, ընկերակցութեամբ ուրիշ պաշտօնեից, երէկ ժամ 7 ին ի Ֆաթիհ հրդեհի վայրը գնայ։ Օսման պէյ վրաններ բաշխեց հրկիզելոց, որք պարտէզներու մէջ կը գտնուէին։ Ն. Վահրամեան նոյնպէս բաշխեց, հաց, մատ, լապտեր և երեսունի չափ ոչխարներ մորթել տալով հրկիզելոց ընդհանուր։

Հրկիզելոց գտնուած տեղերն յատկապէս զինուորներ, ոստիկաններ և թաղապետութեան պաշտօնեայներ կարգուած են՝ նոցա հանդստութեանն և ապահովութեանն հոգ տանելու համար։ Թաղապետութեան պաշտօնեայք փլցնել կուտան վտանգ սպառնացող ծխնելոյզներն ու պատերը։

Հրդեհի պահուն երբ Բերայի զինուորական ջրհանկերաց խումբը նոր հասած էր, խուճապութիւն մը հաւաքուած էր տան մը առջեւ որուն չորս կողմի տուները կ'այրէին։ Այդ տան մէջ հարանեկան հանդէս մը կը կատարուէր և այդ բազմութիւն հաւաքուած էր հարսն աղատելու համար։ Ջրհանկերաց հաղարապետ ձէպպար պէյ զայն կը տեսնէ և մեծ ճիգերով կը յաջողի ազատել այդ տունն։

Հրդեհի միջոցին այրած են ի Դանը Զէյվէ բանջարեղինաց մեծ պարտէզի մը բոլոր ծառերը, տունկերն և չէնքերը։

Կ'ըսուի թէ հրդեհը ծագումը առած է կրակարանի մը քով ձգուած լաթէ մը, որ կրակարանէն ելած կայծէ մը բռնկած և պատճառ եղած է այդ մեծ աղէտին։ Տան տիկինն այդ լաթով վառարանը մաքրած և յետոյ հարսանիք գնացած էր։

* *

Վեհ. Սուլթանն, իմանալով երէկ առաւօտեան հրդեհն ի Պալաթ, հրամայած է ուտեստ և այն բաշխել հրդեհելոց։

Կ'ըսուի թէ հրդեհի պահուն պառաւ հրէուհի մը և երկու տղայք կորսուած են, և հետեւաբար կը կարծուի թէ այրած լինին։

——

ՄԱՀԼԻԻԼ ՑՈՒՆԵՐ

Ցայսմիկ է թէ երբ ոևէ վագիի յատուկ տան մը տէրն առանց ուղղակի ժառանգորդ ունենալու մեռնի, այդ տուն իւր պատկանած վագիին մահլիլ կը մնայ։ Արդ, Եվգաֆի նախարարութիւնը նկատելով որ այդ կարգի մահլիլ մնացած տուներն երբ ըստ օրինի ի վաճառ հանուին, տան մէջ բնակողները կը դժկամակին տունը յանձնել զայս գնողաց, առաջարկած է որ այդ պարագային մէջ մէկ ամիս պայմանաժամ տրուի տունը նոր տիրոջ յանձնելու համար, և հակառակ պարագային՝ թեֆթիչի դատարանէն տրուած վճռագրոյ մը համաձայն Շէրիի վճռագրոյ գործադիր պաշտօնեայք այդ տունը յանձնեն մահլիլէն գնողին։

Այս առաջարկ ընդունուած է Նախարարաց Խորհրդոյ կողմէ և վաւերացած կայս. Իրատէով։

——

ՍԼԱՆԻԿԻ ՆԱՀԱՆԳԸ

Սէրանիկի լրագրոյն մէջ կը կարդանք թէ անցեալ ամսոյ 28ին Զաքրբէրէ անուն տեղը կռիւ մը տեղի ունեցեր է զինուորաց և Իհթիմանցի նիզամ աւազակապետին միջեւ։ Երկուսէն ալ հրազէններ պարպուելէ յետոյ աւազակապետին ընկերն սպաննուեր, իսկ նա խոյս տուեր է։ Զինուորք գերաւեր են Նիքջոյի սերպիական հրացանն և 38ի չափ փամփուշտները։

Նոյն լրագիրը կը ծանուցանէ թէ նահանգին արտաքին յարաբերութեանց անօրէն Եուսուֆ էֆէնտի Սէրեզ գնացած է քննելու համար հպատակութիւնն այն անձանց որք կը պնդեն թէ օտարահպատակ են։ Նոյն թերթը կը յարէ թէ տրուած որոշման մը համաձայն այն անձինք որք կը պնդեն թէ օտարահպատակ են, պարտին որոշեալ պայմանաժամու մէջ հաստատել իրենց հպատակութիւնն։ Հակառակ պարագային մէջ այդ կարգի անձինք իբրեւ օսմանեան հպատակ պիտի ճանչցուին։ Այդ պայմանաժամով 10 օր որոշուած է Սէրեզ գտնուողներուն համար, իսկ շրջակայից բնակիչներուն համար 15 օր։

Սէլանիկի լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Սէրէզի իտալական փոխ-հիւպատոսը հրաժարած լինելով իտալական կառավարութիւնը հարկ չէ տեսած նոր մը կարգել և տեղական կառավարութեան յանձնած է իտալացի հպատակներու իրաւանց պաշտպանութիւնը, նկատելով որ իւր հպատակները Թուով խիստ նուազ են Իմերէզ։ Սէլանիկի իտալական հիւպատոսը զայս հաղորդած լինելով նահանգին կուսակալութեան, սա եւս այդ առթիւ հարկ եղած հրամանները տուած է Սէրէզի փոխ կառավարչին։

—Կիւվիչխանէի նոր կառավարիչ Բիֆաթ էֆէնտի, իւր պաշտօնին վերաբերեալ հրամանագրերն ստացած լինելով, մէկ քանի օրէն իւր պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորի։

—Պետական Խորհրդոյ դատական ճիւղին անդամ Ֆազլը պէյ, որ ծամանակէ մը ի վեր հիւանդ էր, երէկ մեռաւ։ Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այսօր։

—Բազաքապետութիւնը ծանուցած է Տէրքոսեան ջրի ընկերութեան փութով դոցել խողովակներ դնելու համար Պոլսոյ կողմը բացած ճամբաներն, ինչպէս նաեւ նորոգել այն ճամբաներն որք լաւ գոյուած չեն։

—Ներքին գործոց նախարարութիւնն, քան խնդրանաց Այվազիի տեղական կառավարութեան, արտօնած է նորոգել տեղւոյն կառավարական պաշտօնատուներ։

—Տան և մէկ չարագործներ երէկ հեռաւոր վայրեր աքսորուեցան ոստիկանութեան ձեռամբ։

—Հէյդէլի կղզոյ Ցունաց աստուածաբանական վարժարանէն այս տարի ութ չրջանաւարտք վկայական ստացած են։

—Հռոմայի հեղինեական նախորդ դեսպան Պ. Բագի երէկ առաւօտ մայրաքաղաքս եկաւ։

—Եղեռնագատ ատեանը ի բացակայութեան տան-հինգ սարուան չղթայակապ աշխատութեան դատապարտեց Լամպօ անուն անձն որ ի Ղալաթիա Փափաղ օղլու Եորկին սպաննած էր։ Լամպօ նոյնպէս դատապարտուեցաւ քաղաքային իրաւունքներէ զրկուելու եւ իւր ստացուածոց գրաւման։

—Այս առաւօտ ժամ 1 ին ի Գուրուչէշմէ հրդեհ ծագելով Վարժու Ֆոլքմանի հագուստներ ներկելու յատուկ գործարանին մէկ մասն այրեցաւ։

—Նախընթաց օր ի Պոլիս Բարմաք քարու հալածի մը խանութի բռնկեցաւ. սակայն ջրհանները ժամանակին հասնելով վտանգին առաջքն առին։

—Եէտիգուլէի չրջակայքը Սէրգիսի ագարակին մէջ երեւան ելած արջառաց հիւանդութիւնը բոլորովին անհետացած է շնորհչիւ ձեռք առնուած ազդու միջոցներու։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՈՍ ՀԱՎԱՍ

Պերլին, 19 յուլիս.

Վիլհէլմ կայսրն երէկ այցելեց Հիւսիսային Բեւեռը (.՝).

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 8 յուլիս Դահէկան

Օսմանեան Քոնսոլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց. (Մրաց. Ս. Սերմ	17	23
Պօրսային գոցուելէն վերջը »	17	18
Բերայի մէջ »	—	—
Առաւօտուն բացուեցաւ »	17	18 1/2
Կէս օրին »	17	18 1/2
ԻՍԹԱԿԱՅԻՆ ՏՈՒԹԻՒ		
Երէկ երեկոյ	44	32
Այս առաւօտ	44	30
Կէս օր	44	30
ԸՆԹԱՑԵՑ ԱՐԺԷՔՆԵՐՈՒՆ		
Փոխառութիւն A. Սերմ	28	
» B. »	16	20
» C. »	17	18 1/2
ԲԱԺՆԵՏՈՒՄՆԵՐ		
Ասիոյթէ գիծերաշ. ..... Անգլ. Լր.	4	17
Բրէսլաի գիծերաշ. ..... Օսմ. »	8	37
Պանք տը Դօնս ..... » »	7	14
Սօս. Շանժ է վերէօր ..... » »	4	27
Թրամուէյ ..... » »	455	
Բուսվէլի երկաթուղի ..... Ֆր.	59	25
Օպլիկասիոն տը Բրիօրիթէ »	—	—
Բանգնեթուզթի Լավրիսմի ..... »	102	

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 19 Յուլիս ժամ 5 վայր 15 երեկոյ

Անգլ. քոնսոլիտէ	98	9/16
Օսմ. » Սերմ Դ. բացուեցաւ	16	
» » » գոցուեցաւ	16	
» » » A	28	
» » » B.	16	3/8
» » » Գ.	15	7/8
Օթօման 1871	91	1/4
Փոխառութիւն 1877	99	1/4
Պանք Օթօման	10	1/8
Ռուսական փոխառ. 1873	99	1/2
Եգիպտական միացեալ (Ունիֆիդէ)	89	
» առանձ. (Բրիվիլեժիե)	103	1/8
Տայրա Սանիէ	83	1/2
Տօմանիայ փոխառ. Բօշիտ	102	1/4
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25	37

Վիէննա, 19 Յուլիս, ժամ 4 երեկոյ

Փոխառութիւն Լոնտոնի վրայ	119	50
Օսմանեան երկաթուղի	30	90
» Բեժիի բաժնեթուղթք	109	

Բարիզ, 19 Յուլիս ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	104	75
» » 3 %	83	47 1/2
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սերմ Դ. բացուեցաւ	16	7 1/2
» » » գոցուեցաւ	16	5
» » » B.	16	
» » » Գ.	16	
Օսմանեան երկաթուղի	59	
» Բեժիի բաժնեթուղթք	—	—
Պանք Օթօման	505	
Երկաթի Լիոնի	677	50
» Ֆլոնսիէ	1247	50
Գանգու

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՕՐԹՀՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸ.ԵՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 6,243,127
ՀԱՍՈՅԹ 1887 ՏԱՐՒՈՅ 1,932,350

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,421,200
ՀԱՍՈՅԹ 1887 ՏԱՐՒՈՅ 946,800

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար վիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած վնասին 15,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼԻՒՈ Անգլ. Ոսկի, 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ չրգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և գրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Զալաթիա Գօմիսիօն խանի անկիւնն երկաթէ կամրջին վրայ նայող տեղեակն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ կ. Պոլսոյ վերջիչեալ երեք Ընկերութեանց

"ՖՕՐԹՈՒՆԱ,,

Ընդհանուր ապահովագրական Անանուն Ընկերութիւն

Հիմնեալ ի Պէրլին յԱմին 1868
Դրամագլուխ 1,875,000 ֆր.
Պահեստ. դրամ 1,337,000 »

"ՏԻՒՍԷԼՏՕՐՖԷՐ,,

Ծովային, Գետային եւ Ցամաքային ընդհանուր ապահովագրական Ընկերութիւն

Հիմնեալ ի Տիւսէլտորֆ, 1845
Դրամագլուխ 3,750,000 ֆր.
Պահեստ. դրամ 3,099,367·15

Ընկերութիւնքս որք միացեալ են Կ. Պոլսոյ հրապարակին վրայ, փոխադարձ երաշխաւորութեամբ կ'ապահովագրեն ամէն տեսակ վաճառք և դրամածրարներ, ընդդէմ ծովային, գետային և ցամաքային փոխադրութեան վտանգաց, խիստ չահաւոր պայմաններով։

ՀԱՆԶԷԱԹԻՆԷ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Հիմնեալ ի Համպուրկ յԱմին 1874

Դրամագլուխ 3,750,000 ֆր.
Պահեստի դրամ 600,000 »

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի ամէն տեսակ կալուածներ, կարասիք, մթերանոցներու և վաճառատանց մէջ ապրանքներ, ամենայահաւոր պայմաններով։ 583

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ ուզողներ կը հրաւիրուին դիմել առ ՏԻՐԱՆ Ս. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ, ընդհանուր գործակալ վերոյիշեալ երեք ընկերութեանց, ի Պոլիս, Պաղչէ-Գափու Բասիր Փաշա Խան, Թիւ 13 և 14։

ՇՔԱՌԴՐԱՄ

ԱՄԵՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍՆԵՐՈՒ ՄԵՋ

ՌԻՇԼԻԷՕԻ ԿԱՑԼԱԿՆԵՐ

Ափրոդիտեան գրգռիչ դեղ (մսրդ արտաձեւ լուծելի քաքսիւլներով)

ՊՈՒԲԹՈՊԻ

Առաջնակարգ դեղագործ, մասնակարար հիւանդանոցաց, Ռամպիւդօ փողոց, Բարիզ

Կասպարելագործեալ ՌԻՇԼԻԷՕԻ ԿԱՑԼԱԿՆԵՐԸ դեղարանց դարման են ամէն վաղահաս սպառման պարագային մէջ. Ճան ցուցած են իբր ծննդական գործարանաց ամենէն հզօր գրգռիչներ. բաց աստի իւր փրկարար ազդեցութիւնը սոսմանքին վրայ՝ կազդուրիչ շարքին մէջ կը դնէ զինքը։

ՌԻՇԼԻԷՕԻ ԿԱՑԼԱԿՆԵՐԸ քնաւ վերաբերութիւն չունին մինչեւ հիմա գոյաբանուած ամէն գեղերուն հետ օգք ՊՈՍՈՍԱԼ ԵԵ։

Ափրոդիտեան այս նոր դեղը կը ներկայացնենք ընդհանուրին ուշադրութեան իբր դեղ մը որուն ազդեցութիւնն ապահով է և անվնասութիւնը բացարձակ։ [կարգալ յայտարարութիւնը]

Ի Թուս. քիա ներկայացուցիչն է Ֆ. Պէլլիս, Ֆրիտրոբլեան խան, Պոլիս։ Ի Կ. Պոլիս կեդրոնատեղիքն են Դեղարանը Տէլլա Սուսա, Ֆ. Աբլաֆ, Բրիտանական, Քիւլիւբեան եղբարք և Անոստասիատես ի Բերա. Թիթօս, Տ. Ադէոթորիանս և Ա. Դասաորիատես ի Գալաթիա. Տ. Ա. Մ. Մէկիքի ի Պոլիս. Դամբ եղբարք Սիրմիր. Հ. Խիւ. ի Սմիւռնիկ։ 337

EMULSION SCOTT

(ՍԿՕՏԻ ՕՇԱԼԵՐԷԿ)

ՄՈՐԻՒ ՁԿԱԾՆ ՅՈՒՈՏ ԷՒԼ

Իբրեւ ամենէն ոյժ շոյ՝ ի սոպոյսի

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԿՕՏԻ և ՊՈՆԻՆԻ, ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորիւ ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, հիպոֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հաղը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճոզաձուութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժահամ ու հեշտանելի, դիւրամարս է և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն։

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս. ՀԱՄԱԼԻՐ ԵՒ ՀԻՐՋԼԻ։ 443

THE CROWN PERFUMERY COMPANY

ՀՈՏԱԼԻՏ ՆԻՒԹՈՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ ԼՈՆԴՈՆԻ «ԹԱԴ» ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Այս գոյացութիւնները շատ խիստ են, և անբաղդատելի են բուրման առատութիւն և տեւականութիւն։ Աւասիկ անոնք մէկ քանիին անունները.

ԹԷՆԵԼ, ՎՈՒՏ (Թէնելի փայտ)
ՎԻՈՏ ԳԷՅԼԻԳ (Մանշակ անուշաբոյր)
ԼԻԼԻ ՕՎ, ՏՇԷ ՎԱԼԼԷՅ (Շուշան հովտաց)
ՀՈՒԱՅԹ ՐՈԶ (Հերմակ վարդ)
ԳՐԷԳ ԷՅԳԼ, ՊԼՈՒՄԷՐ
ՀՈՒԱՅԹ ՀԷԼԻՈԹՐՈՊ
ՈՒԹԱՅԹՆՈՒԹԻՒ

ՄԱԹԻԱՍԻՆ
ՅՈՒՅԹ ՊԼԸՊ
ԷՍ. ՊՈՒՌԷՆ
ՄԱԲԱՆԳԻԹԷՆ
ԻԼԱՆ-ԻԼԱՆ
ՕՐԻՈՒՆԱՖՈՒ

Այս և այսպէս ուրիշ հոտաւէտ նիւթեր մեծ հռչակ հանած են Եւրոպայի արքունեաց, աղնուականութեան և բարձր դասուն մէջ. իրենց հոտին փափկութեան և տեւականութեան համար։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱԿԱՑՍԷՊԱԿԱՆ ԳՈԼՈՆԻՆ ՋՈՒՐ. Ուրիշ ոչ է գործարաններ եւս մեր գեղազանց։ Մէկ փարձ միայն կը բաւէ։

ՕՐԻԼԻՆ ՓՈՇԻ ԴԻՄՊԻ ՀԱՄԱՐ. Այս փոշին յատկութիւն է մինչեւ հիմա բոլոր գործածուածներուն անդ և ընդունուած է աղնուականութեան և բարձր դասէն։ Դիմնոց գոյնին փափկութիւն կուտայ, առանց հետք թողու, մարմէր կը պահպանի ոչ ճեան, հովին, և փշտիկները կ'արգիլէ։

Նիւթերէն զգուշանալու համար, պէտք է գիտնալ միայն Պոլսոյ միակ գործակատարն

ԷՍՄՈՒՆԴ ԳԱՐՈՒԱՆԸ
231 Անգլիական ընդհանուր Դիպան

Թիւ 95 և 97, Եիւքսէք Գալաթրըմ, Թրամուէյի կայարանին մօտ, Վոյվոտայի պահպանոցին կից։

ՅՕԴԱՑԱԼԻՐ ԵՒ ՄԻԶԱՆՑՔԻ ՔԱՐԸ

ՁԵՆ ԿՐՆԱՐ ԲՈՒԺԻԼ ԱՌԱՆՑ ԼԻԹԻՆԻ

Շ. ԼԸ ԲԼՈՒՖԷԼԻ Հատուոր Սէլ դը Լէգզիոնները, փոքրաքանակ առնուելով, քիչ ժամանակի մէջ կ'անհետացնին միզանցքին մէջ գտնուող տաքը և քարը։ Այս երեւոյթով կը բացատրուի իրենց ազդեցութիւնն ընդդէմ վերոյ նշանակեալ հիւանդութեանց։ 445

ԼԸ ԲԼՈՒՖԷԼԻԼ և ԸՆԿ. LE PERDRIEL & Co. Ի ԲՈՒՐԺ և Դեղարանաց մէջ։

ԴԵՂ ՁԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Տոքթոր Այէրի Ջերմային հիւանդութեանց այս դեղն՝ որ անվնաս բաղադրութիւն մի է զուտ բուսեղէնից, է դասնահամ և ոչգու կողմերէ ամեն տեսակ քիմիական խանդաղատ, որ յանապատ կուգան ճախճախուտ տարերու ջերմա կիզմայից վատ ու ապտակեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնը և նպաքիւիչ ստոյգ յատկութիւնը երամասնական է նորա անհամար արդեանցը ստոյգ գիտութեամբն։ Այս քիմիական խանդաղատութիւնքն յատակ կուգան օդին մէջ տարտղ թունաւոր անդամ բերի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն բերարբ, և յատակ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան թունաւորութիւն, որոց ան անունները տարուած է. ջերմն և սարսուռ, թագուն ջերմ, պարբերական ջերմն, ընդհանուր ջերմն, մարդային տենդ և հրատակ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ ստեղծեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղերս որ մթնոլորտը ապականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճախճախուտ վայրերէ բուրեալ ժահահոտ նիւթերով, կամ բաց ապառաղներէ և ականներու ծակտիներէն ելած թունաւոր կազերով, որոց մարդի կը ծծեն ներշնչութեամբ։

Այերի Ջերմի ու տենդից զգոն կրնան այլ թունաւոր նիւթոց դեմ նոյնպէս ազդեցութիւնը և ոչ ոք կը գտնէ զայն մարդոյն մէջեն, որոց զործածութիւնն սուզապէս անվնաս և անվնաս է և օգուտ ստոյգ, մինչեւ թէ սրուած հրահանգից հանեմատ գործածուի։ Կը ծախուի Մինաեան և բնկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Գալատիա Կոստանդնուպոլսոյ։ 168

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԵԻ

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ 1686

1889 ՅՈՒՆԻՍԻ 4 ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՅՆՈՐԻՆՈՒԹԻՒՆ

Վոսքրէն Լէլնոյ ըստ ինքնանոր

11 — Վանիք. Զենկել. Պէյլեր. Գուրդի. Պէշիք.
11 — Ակնավ. Գուրբուշ. Օրթաք. Պէշիք.
11 — Եենիմ. Մեզ. Պէյիւք. Թար. Եենիք. Պէեն. Մրիկ. Ի. Հիսար Պէպէք Ամել. Գուրբուշ. Օրթ. Պէշիքթաշ
11 20 Պէյազ. Բաշով. Զուպպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանա. Վանիք. Զենկ. Պ.յլ. Գուրդի.
11 45 Բ. Ա. Գալաթ Եենիմ. Մեզպ. Պէջտ. Թարպ. Եենիք. Մրիկ. Ի. Հիսար Պէպէք Ամել. Գ.ուրբ. Օրթ. Պէշիքթաշ,
12 15 Պէյիւք. Թարպ. Պէյազ Բաղչայ. Զուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանա. Վանիք. Զենկ. Պէյլ. Գուրդի իւսկ.
1 — Եենիմ. Պէյիւք. Թարպ. Եենիք. Մրիկ. Ի. Հիսար Պէպէք Ամել. Գուրբ. Օրթ. Պէշիք.
1 30 Եենիմ. Մեզպ. Պէյիւք. Թարպ. Պէյազ Բաղչայ. Զուպ. Գանլրճ. Ա. Հիսար Գանա. Վանիք. Զենկել. Պէյ. Գուրդ. Գալ.
2 — Եենիմ. Մեզպ. Պէյիւք. Թարպ. Եենիք. Մրիկ. Ի. Հիսար Պէպէք Ամել. Գուրբուշ. Օրթ. Պէշիք.
2 50 Մեզպ. Պէյիւք. Թարպ. Պէյազ Բաղչայ. Զուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանա. Վանիք. Զենկել. Պէյլ. Գուրդ. Իւսկ.
3 — Եենիմ. Մեզպ. Պէյիւք. Թարպ. Եենիք. Պէեն. Մրիկ. Պոյաճ. Ի. Հիսար Պէպէք Ամել. Գուրբուշ. Օրթ. Պէշիքթաշ
4 — Մեզպ. Պէյիւք. Թարպ. Պէյազ Բաղչայ. Զուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանա. Վանիք. Զենկ. Պէյլ. Գուրդի. Պէշիք.
4 15 Եենիմ. Մեզպ. Պէյիւք. Թարպ. Եենիք. Պէեն. Մրիկ. Պոյաճ. Ի. Հիսար Պէպէք Ամել. Գուրբուշ. Օրթ. Պէշիքթաշ
5 45 Եենիմ. Մեզպ. Պէյիւք. Թարպ. Եենիք. Պէեն. Մրիկ. Պոյաճ. Ի. Հիսար Պէպէք Ամել. Գուր. Օրթ. Պէշիքթաշ
7 — Եենիմ. Մեզարպ. Պէյիւք. Թարպ. Պէյազ. Բաղչայ. Եենիք. Մրիկ. Գանլրճ. Ի. Ա. Հիսար սար Գանտիկ. Ակնավ. Զենկել. Պէյլ. Օրթ. Գուրդ. Պէշիք. Իւսկ.
7 45 Ա. Ի. Գավ. Մեզպ. Պէյիւք. Թարպ. Եենիք. Մրիկեն Ի. Հիսար Պէպէք. Ամել. Օրթաք. Պէշիկ.
8 45 Մեզպ. Պէյիւք. Թարպ. Պէյազ. Բաղչ. Զուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանա. Վանիք. Զենկ. Պէյլ. Գուրդ. Իւսկ.
9 — Եենիմ. Մեզպ. Պէյիւք. Թարպ. Եենիք. Պէեն. Պոյաճ. Ի. Հիսար Ամել. Գուրբուշ. Օրթ. Պէշիք.
10 — Եենիմ. Մեզպ. Պէյ. Թարպ. Եենիք. Մրիկ. Ի. Հիսար Պէպէք Ամել. Օրթ. Պէշիք.
10 30 Եենիմ. Մեզպ. Պէյ. Թարպ. Եենիք. Պոյաճ. Ի. Հիսար Ամել. Գուր. Օրթ. Պէշիք.
10 45 Եենիմ. Մեզպ. Պէյ. Թարպ. Պէյազ Բաղչ. Զուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանա. Վանիք. Զենկ. Պէյլ. Գուրդ. Իւսկ.
11 — Մեզպ. Պէյ. Թարպ. Եենիք. Մրիկ. Ի. Հիսար Ամել. Օրթ. Պէշիք.
12 — Մեզպ. Պէյիւք. Թարպ. Եենիք. Պոյաճ. Ի. Հիսար Ամել. Օրթ.

Կոմարքէն Դէնոյ ըստ ինքնանոր

12 — Պէշիք. Օրթ. Գուր. Ակնավ. Պէպէք Ի. Հիսար Մրիկ. Եենիք. Թարպ. Պէյիւք. Մեզ. Եենիմհալլէ
1 — Պէշիք. Օրթ. Ակնավ. Ի. Հիսար Պոյաճ. Եենիք. Թարպ. Պէյիւք. Մեզպ. Եենիմ.
1 45 Իւսկ. Գուրդ. Պէյլ. Զենկ. Վանիք. Գանա. Ա. Հիսար Գանլ. Զուպ. Բաղչ. Պէյազ Թարպ. Պէյիւք. Մեզպ.
2 — Պէշիք. Օրթ. Գուր. Ակնավ. Պէպէք Ի. Հիսար Մրիկ. Եենիք. Թարպ. Պէյիւք. Մեզպ. Եենիմ.
2 — Գալաթա. Իւսկ. Պէշիք. Գուրդ. Օրթ. Պէյլ. Զենկելյք. Ակնավ. Գանա. Ա. Հ. Հիսար Գանլրճ. Մրիկ. Եենիք. Բաղչ. Պէյազ Թարպ. Պէյիւք. Մեզպդ. Եենիմ.
3 — Պէշիք. Օրթ. Գուր. Ակնավ. Պէպէք Ի. Հիսար Պոյաճ. Եենիք. Թարպ. Պէյիւք. Մեզպ. Եենիմ.
3 30 Իւսկ. Գուրդ. Պ.յլ. Զենկ. Վանիք. Գանա. Ա. Հիսար Գանլ. Զուպ. Բաղչ. Պէյազ Թարպ. Պէյիւք. Մեզպդ. Եենիմ.
4 15 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Ակնավ. Ի. Հիսար Պոյաճ. Եենիք. Թարպ. Պէյիւք. Մեզպ. Եենիմ.
5 — Պէշիք. Օրթ. Գուր. Ակնավ. Պէպէք Ի. Հիսար Մրիկ. Եենիք. Թարպ. Պէյիւք. Մեզպ. Եենիմ. Ի. Ա. Գավաթ
6 — Գալաթա. Իւսկ. Պէշիք. Գուրդ. Օրթաք. Ակնավ Ի. Հիսար Մրիկ. Եենիք. Պէյազ Թարպ. Պէջ. Մեզպարպ. Եենիմ.
7 — Պէշիք. Իւսկ. Գուրդ Զենկ. Օրթաք. Պէյլեր Զենկել. Ակնավ. Գանլ. Ա. և Ի. Հիսար Մրիկ. Եենիք. Թարպ. Պէյիւք. Մեզպ. Եենիմ.
8 30 Պէշիք. Օրթ. Ակնավ. Պէպէք Ի. Հիսար Մրիկ. Եեն. Թար. Պէջ. Մեզ. Եենիմ.
9 15 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Ակնավ. Գանա. Ա. Հիսար Գանլ. Զուպ. Բաղչ. Պէյազ Թարպ. Պէյիւք. Մեզպ.
10 5 Գալաթ. Գուրդ. Պէյլեր. Զենկ. Վանիք. Գանա. Ա. Հիսար Գանլրճ. Զուպ. Բաղչ. Պէյազ. Թար. Մեզ. Ի. և Ա. Գավաթ.
10 15 Պէշիք. Օրթաք. Գուրբուշ. Ակնավ. Պէպէք Ի. Հիսար Պոյաճ. Եենիք. Թարպ. Պէյ Մեզարպ.
11 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրբուշ. Ակնավ. Պէպէք Ի. Հիսար Մրիկեն ՅԵՏ. Եենիք. Թարպ Պէյիւք. Մեզարպ. Եենիմ.
11 — Գուրդ. Պէյլեր. Զենկ. Վանիք. Գանա. Ա. Հիսար Գանլրճ. Զուպ. Բաղչայ. Պէյ.
11 30 Պէշիք. Գուրդ. Օրթ. Պէյլեր. Զենկ. Վանիք.
12 — Պէշիք. Օրթ. Ակնավ. Ի. Հիսար Մրիկ. Եենիք. Թարպ. Պէյիւք.

ՆՈՒՊԻԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

Խիստ յարմար է ներկելու համար կոշիկներն որք առաջին անգամն կը փայլին, առանց խոզանակելու պէտք ունենալու։ Այս փոշին, որ նշանաւոր պատճառութիւն մ'ունի, ամրողջ շարաթ մը կը տեւէ։ Կոշիկներն անթափանցելի կ'ընէ ջուրի և խոնաւութեան։ Տիրոջ կամ ուրիշ ապրանքներու թափանցելի կ'ընէ ջուրի և խոնաւութեան։ Տիրոջ կամ ուրիշ ապրանքներու դիւրաւ կը վերցուին թրջված լաթով մը, առանց փոխելու ներկին փայլը կամ գոյնը։

Այս ներկը կը յարմարի տրանց և կանանց ամեն տեսակ կոշիկներու։ Կարելի է գործածել զայն նորոգելու համար ճամպորդական կապանակները։

Գործածման եղանակ. Ներկելի առարկին թնամով սրբել, այնպէս որ հին ներկին հետք չմնայ։ Այս փայլուն հեղուկին բանել, կամ ապակեղի կտորով մը կամ վրձնով։ Թրջուած մասերու ոլորն ինքնին կը չորնայ։

Զգուշանալ կեղծուկներն։

Ընդհանուր կեդրոնատեղին է ԷՍՄՈՒՆԴ ԳԱՐՈՒԱՆԸ, Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վոյվոտա, Պահպանոցին քով, կայարան Գալաթա-Հիլլի Թրամուէյից։ Թիւ 95 և 97, Գալաթիա։ 78

MYRTOL du Dr LINARIX

1244 — *Lauréat de la Faculté de Médecine de Paris*

Le MYRTOL LINARIX est présenté sous forme de Globules employés avec le plus grand succès contre les

AFFECTIONS CHRONIQUES DE LA POITRINE:
Rhumes, Bronchites, Catarrhe, Asthme avec Oppression et Palpitations.

Les GLOBULES de MYRTOL LINARIX doivent être pris à la dose de 6 par jour : 2 le matin, 2 vers midi et 2 le soir.

Toutes les personnes qui prennent les VÉRITABLES GLOBULES DU Dr LINARIX *s'accordent à reconnaitre qu'elles respirent plus facilement.*

Exiger les Véritables Globules Linarix *de* CLIN & Cie, *de* PARIS, *que l'on peut se procurer chez les Droguistes et Pharmaciens.*

ՖՐԱՆՔՕ-ՀՕՆԿՐՈՒԱԶ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԻՊԻՏԱԲԼԻՍՄԷՆ

ՀԱՆԴԵՐՁ ՎԻՃԱԿ ՀԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

Ապտօնեալ դրամագլուխ 20,000,000
Գանձեալ » 10,000,000
Մահուան արկածից դէմ պահեստի 12,000,000

Արեւելից Տնօրէն. Մ. Լօմէն Բարարօր
» լիազօր գործակալ և քննիչ. Մ. Նազարէթ Սարգիսեան

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳԼԽԱՒՈՐ ԲԱԼԱԲԱՆ ԴՈՐԾԱԿԱԼ

Տեարք Պալեղեան և Պալրքճեան Զմիւռնիա. Դասպարեան և Տամիանեան Ատանա. Գ. և Ս. Սեթեան Հալէպ. Բ. Շերէքճեանտին և Տէրտնեան Ատալիա և Սպարթա. Սիմէոն Տէլիրմէնճի օղլու Բօնեա, Բուն Բէյ։

Ֆրանքօ-Հունգարական կենաց անանուն ընկերութիւնը խիստ դիւրամատչելի պայմաններով մահուան դէմ ապահովութիւններ կընդունի, նոյնպէս փոքր տղայոց և աղջկանց ի չահաչառութեան վճարելի գայմանաւ։

Աւելորդ կը համարինք ըսել թէ ամէն ընտանեաց և զուտակաց տէր անձանց իրբ նուիրական պարտականութիւն մ'է տարեկան փոքրիկ զոհողութեամբ մը իւր կանանց և իւր զաւակաց ապագան ապահովել. կամ ի ծերութեան օրերու և կամ յեթ մահու իւր սիրելի կինն և զաւակունքը, աղքատութեան սոսկալի հիրանեներն հետի պահելու համար։ Ասոր արդոյ հասարակութեան լուրջ ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմք Ֆրանքօ-Հունգարական ընկերութեան շահաւէտ պայմաններուն և վիճակահանութեան մասնաւոր տեսակներուն որ մէն մի տարի Պիւտապէշի մէջ ի ներկայութեան կայսերական պաշտօնէից տեղի կունենան, մէն մի չահող թիւ 100 անգլիական ոսկի չահելու պարմանաւ։

Աւելի ընդարձակ և կարեւոր տեղեկութիւններ ստանալու համար պէտք է դիմել առ վարչութիւն։ Ամեն լեզուի յայտարարութիւնք տրի կը տրուին։

Գոհութեամբ կը ծանուցանենք յարգոյ հասարակութեան թէ, ընկերութեանս 1885 յունվար 1էն մինչ 1886 տարւոյ յունվար 1ի ընդհանուր գործողութեանց հաշուեցուցակին, (վերջին Աստրոլոգ-Հունգարական կառավարութիւնէն երդեալ նախարարներն) պահեստի գումարին վրայ 2 միլիոն ֆրանգի պատկառելի գումարի մը յաւելում դոյացած է, որով անցեալ տարւոյն 10 միլիոն պահեստի գումարը ներկային 12 միլիոն է։ 286

ՔՐԻՍԹՈՖԼԷ ՈՍԿԵՐՉԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍ 1878Ի

ՄԵԾ ՄՐՑԱՆԱԿ

Որ միմիայն տրուած է Արծաթաջոջ ոսկերչական գործոց

ԵՒ ՔՐԻՍԹՈՖԼԻ անունն ամբողջ Միակ երաշխաւորութիւն գնողին համար

ՔՐԻՍԹՈՖԼԷ ՍՊԱՍՔ

ՍՊԻՏԱԿ ՄԵՏԱՂԻ ՎՐԱՑ ԱՐԾԱԹԱՁՕԾԵԱԼ

Առանց հոգ ընելու մեզ դէմ մղուած գնոյ մրցման, որ անշուշտ տեսակին յոռութեան ՀՆՈՐՀԻ կրնայ լինիլ, միշտ պահած ենք մեր արտադրութեանց կատարելութիւնն և հաստատիմ մնացած ենք մեր սկզբան՝

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԳՈՐԾ ԵՍԱԵԼԻ ԿԱՐԵԼԻ ԵՂԱՆԵՐՆ ԶԱՓ ԱԺԱՆ

Գնողին միտքն հանդարտ պահելու համար, նմանապէս պահած ենք

ՄԵՐ ԱՊՐԱՆՔԱՑ ԼԱՒՈՒԹԻՒՆՆ

ինչպէս որ մեր քառասնամեայ փորձառութիւնն անհրաժեշտ ցոյց տուած է մեզ։

Գնողին համար իբր միակ երաշխաւորութիւն, պէտք է որ ապրանաց վրայ գտնուի գործարանին նշանն և ՔՐԻՍԹՈՖԼ անունն ամբողջ տառերով։

Կ. Պոլսոյ և Թուրքիոյ համար մեր միակ ներկայացուցիչներն են ՊՈՐԹՈԼԻ ԵՂԲԱՐՔ, Ի ՊՕՂՍ ՄԱՐՇԵ, 354, Բերայի մեծ փողոց, ուր գնողք կրնան վստահ լինիլ, թէ մեր անուամբ տարին ապրանք չպիտի ծախուի իրենց։ 85 ՔՐԻՍԹՈՖԼ և ԸՆԿ.